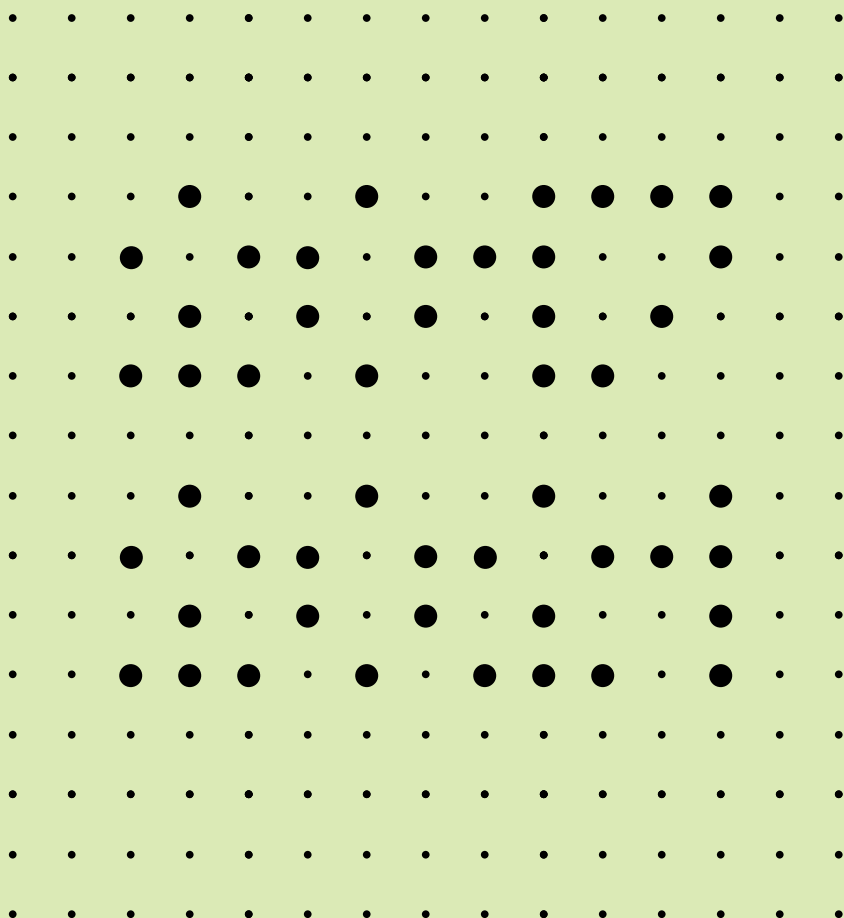

atalak lurraldea

2017-2021

dantza garaikiderako
sorkuntza eta transmisio
metodologia baterantz

© ATALAK Argitalpenak
01/2022 zbkia

Zuzendaritza: Fernando Sáenz de Ugarte eta Adriana Pous
Kontakizuna eta testuak: Eduardo Vielba eta Bertha Bermudez

Diseinua eta maketazioa: Alaiondo Estudioa

Inprimaketa eta koadernaketa: Michelena artes gráficas S.L.

Testigantzak: Carine Agirregomezcorta (CCN Malandain Ballet Biarritz), Ane Agirre (Tabakalera), Sofia Alforja (Dantzagunea), Marie Heguy-Urain (NAEN Euroeskualdea) eta Marta Monfort (Gasteizko Antzoki Sarea)

Argazkiak: ©Blanca Razquin, ©JanPol, ©Gari Otamendi,
©Beñat Gereka

atalak

IKERKETA KOREOGRAFIKOKO
MUGAZ HARAINDIKO SAREA

RED TRANSFRONTERIZA DE
INVESTIGACIÓN COREOGRÁFICA

RÉSEAU TRANSFRONTALIER DE
RECHERCHE CHORÉGRAPHIQUE

aurkibidea

● hitzaurrea	6
--------------------	---

● kap. 1: testuingurua(k)	8
---------------------------------	---

● kap. 2: sortzea, transmititzea, hausnartzea	16
--	----

2.1 deialdiak eta formatuak:

lurraldea entzutea	18
--------------------------	----

2.2 Esperimentaziorako prozesuak eta metodologiak	22
--	----

2.3 erakutsi, zabaldu, ireki.

Bitartekaritza ATALAK sarean	29
------------------------------------	----

2.4 hausnarketa eta dokumentazioa	34
---	----

● kap. 3: laborategiak	38
------------------------------	----

3.1 2017-2018 denboraldia	40
---------------------------------	----

3.1.1 lab. 2017	44
-----------------------	----

3.1.2 lab. 2018	51
-----------------------	----

3.2 2019-2020 denboraldia	60
---------------------------------	----

3.2.1 lab. 2019	66
-----------------------	----

3.2.2 lab. 2020	71
-----------------------	----

3.3 2021 denboraldia	78
----------------------------	----

3.3.1 lab. 2021	80
-----------------------	----

● epilogoia	86
-------------------	----

● glosarioa	90
-------------------	----

● itzulpenak	106
--------------------	-----

hitzaurrea

Piscitelli filosofo argentinarrak idatzi zuenez, «Praktika eta teoria, teknika eta adierazpena, artisaua eta artista, ekoizlea eta erabiltzailea, lerro faltsuak marraztu ditu». Izan ere, Atalak-ek bere genealogia muga horiek eraisteko eta narratiba edo gailu bat eraikitzeo ahaleginean du, non sorkuntza garaikidearen, ikerketaren eta komunitatearekiko topaketaren esperientzia praktikoko eta kolektiboak bat egin dezaketen, inolako zailtasunik gabe. Programa hau «sorkuntza koreografikoari laguntzeko mugaz gaindiko sare» gisa definitzen da. Formula horren pean, lankidetzalenerako egitura bat aurkezten du, hainbat artistak Akitania Berria-Euskadi-Nafarroa euroeskualdearen laguntzari esker sinatzen dituzten sorkuntza koreografikoen garapenean laguntzea eta sorkuntza-prozesuak indartzen dituen.

Malandain Ballet Biarritz CCNk, Baluarte Fundazioak, Tabakalerak, Gipuzkoako Dantzaguneak eta Gasteizko Antzokien Udal Sareak osatzen duten sare horretako taldeburua da Dantzas, baita lankideen ekosistema zabala ere, besteak beste Dantzerti (Euskadiko Arte Dramatiko eta Dantzako Goi Eskola), Azala eta Maurice Ravel Baionako Kontserbatorioa biltzen dituen.

Aldi honetan, Atalak metodologia bat — ideologikoa ere bai — bilatzeko bidaiaren adierazpena da eta izan da. Metodologia horrek zalantzan jartzen du sorkuntza, prestakuntza eta transmisio prozesuen hierarkizazioa dantzaren esparruan, ikusmolde sendoak baztertuz eta sareko lanari garrantzia emanaz ibilbide posible askotaz hornitu den bidaia batean (publikoa komunitatetzat hartzea, espazioa testuinguru bizitzat eta eraldatzen ari den prozesutzat identifikatzea, eta haren balio artistiko potentziala).

Programako laborategietan horizontaltasunak nola funtzionatzen duen ez da mugatzen barneko planteamendu teorikoek eta praktikoek betetzen duten antolamendura soilik. Zerikusi handia du parte-hartzaileen esperientzien ekarpenarekin. Atalak-ek baldintzak eskaintzen ditu sortzaileek beraiek defini dezaten zer ulertzen duten ikerketatzat, beren ekintza emaitza baten eskariak xurgatu baino lehen. Izan ere, Prozesu horien laginek nolabaiteko etiketa jasotzen dute — irekierak izenpean —, eta horrek ikuspegi finalista horretatik urruntzen ditu, erakusketa-material huts gisa.

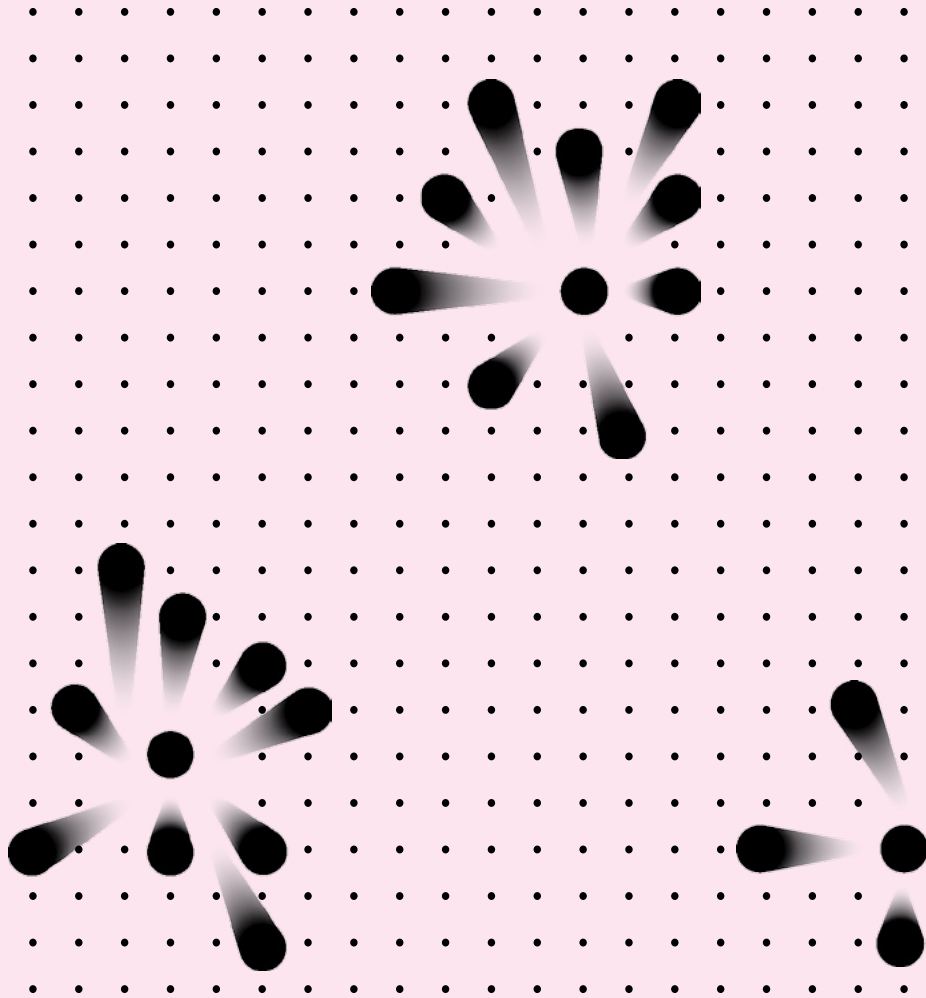
Azken urteotan Europako kultur gune eta zentro askotan egoitza-programak ugaritu diren arren, ATALAK salbuespena da dantzaren esparruan. Eta, hain zuzen ere, hain interpretazio egitura zabala sortzaileen esku jartzeagatik eta hain espazio heterogeneoak eskaintzeagatik beren misioan, beren lana definitzen duen orientazioan eta ikusleen profilean, eta horrek proposamen kolektiboek buruzko ikerketa eta hain testuinguru desberdinetarako nolabaiteko iragazkortasuna sustatzen du.

Argitalpen hau sareak eta sarea osatzen duten eragile guztiek 2017 eta 2021 bitartean egindako lana berreraikitzeo sortu da. Izan ere, ikasitakoa ordenatzeko eta ikusarazteko modu bat da, Euroeskualdearen lurraldean sorkuntza koreografikoa sustatzen duen ekosistema honen aldamia ahalbidetu duten jakintza, metodologia eta prozesu horiek partekatuz.

1. kap.

---

testu- ingurua(k)

ATALAK proiektuak ibilbide luzea du, Akitania-Euskadi-Nafarroa Euroeskualde Berria (2017) sortu aurreko ekosistema baten eraikuntza errepasatzera garamatzana. Kapitulu honek, gaur egun ATALAK Sarea garatzen joan diren topaketa, ekimen eta interakzioen bitartez, sare baten sorrera testuinguruan kokatzen du.

Donostiako Victoria Eugenia Antzokiko Club Aretoaren ezaugarri bereziek — Dantzaz-eko zuzendari artistikoa den Adriana Pous-ek gogoratu du — baldintza ezin hobek eskaintzen zituzten publikoak sortzaileekin harremanetan jarriko zituzten ekintzak bururatzeko. Ideia hori, 2007an, laborategi formatuko eta Dantza-Klub izeneko hitzordu informalean multzo baten ernamuina izan zen.

Aurkezpenetako bakoitzean herriko koreografoak eta Dantzaz-eko interpreteak biltzen ziren, eta marka-irudi bat zeraman: atalak. Denboraldi batez eta ekitaldi hauen esparruan, Josu Mujika, Jon Maya, Izaskun Lapaza, Pantxika Telleria, Asier Zabaleta, Edu Muruamendiaraz, Igor Calonge, Eneko Balerdi, Noemi Viana, Eneko Gil, Aiert Beobide, Amaia Navascues, Larraitz Ugartemendia edo Kontxi Lopez bezalako artistek beren lana erakutsiko zuten.

2013an, proiektuak bigarren faseari ekin zion, eta Euroeskualdera, Lurralde naturalera, begira jarri zen. Programak bertako sortzaileak gonbidatzen zituen astebetez Dantzagunearen instalazioetan interprete talde handi batekin lan egitera, eta ondoren egindako lanaren prozesua elkarriketarako formatu batean erakusten zen. Koreografo bakoitzak, Adriana Pousek azpimarratzen duenez, «Modu desberdin eta pertsonalean» egiten zion aurre aukera horri, baina erronka esperimentazioa zen — eta izaten jarraitzen du —.

2017an ATALAK 2.0 hasi zen. Donostia Kulturak, Tabakalerak eta Gipuzkoako Dantzaguneak Gipuzkoako bazki-deen zerrenda artikulatzen zuten; Azkuna Zentroak, berriaz, programaren ordezkartza osatzen zuen Bizkaian, eta Malandain Ballet Biarritz CCNk bere gain hartzen zuen rol

*ATALAK XXII,
Dantza Klub,
©José Usoz
(2013)*

hori Akitania Berrian. Orduan, Dantzazek Bertha Bermudezi proposatu zion sarea koordinatzea. Bere egitekoen artean, sortze-laboretegiak dokumentatzea, koordinatzea eta laguntzea zeuden. Urtebete geroago, Baluarte Fundazioak bat egin zuen Nafarroan. Laboretegien programak fase berri bati ekiten zion, eta praktikak, egoitza-modalitateak eta transmisio-formatu berriak entseatzen zituen, egungo konfigurazioa zehaztuz joango zirenak. Proiektuaren bilakaera logikoa zen, azaldu du Fernando Sáenz de Ugartek. «ATALAK eta Dantzaz batera hazten joan dira. Nolabait esateko, ATALAK da Dantzaz-i Euroeskualdeko sorkuntzara konektatuta

ATALAK Sarearen prentsaurrekoa Tabakaleran, (2019)

egoteko, hausnarketak partekatze... aukera ematen dion modua. Termometro bat izateko aukera ere ematen digu, neurria hartzekoa, hau da, ekosistema koreografikoa lurraldean nola dagoen jakitekoa», azpimarratu du.

2019an, ATALAKek beste atxikimendu bat formalizatu zuen, Gasteizko Udal Antzokien Sarea bazkide gisa sartuz eta Dantzertiren lankidetzarekin, laboretegiako prozesuen irekiera arte-irakaskuntzako erakundeetako ikasleen parte-hartzeari inauguratuz. Urtebete geroago, kolaboratzaile sorta handitu egin zen: Azala, Lasierrako (Araba) sorkuntza-gunea, Jose Uruñuela Dantza Kontserbatorioa (Gasteiz), Fundizioa (Bilbo) eta Maurice Ravel Kontserbatorioa (Baiona).

Topagune eta networking guneak sortzea izan da ATALAKen ekarpen handienetako bat. Sormenaren unibertsoa erakusketako sektore publikoarekin lotzen duten esfera horiek ehuntzeko ahalegina, neurri batean, bazkide guztiek pitzadurarik gabe onartzen duten erronka baten ondorioa da: dantzaren ehun lotuago bat egituratzea. Baluarte Fundazioak (Nafarroako Gobernuak) arduradunek aitortzen dutenez, ATALAK sareak nolabaiteko balioa ematen die «lurralde zabalago baten gaineko lankidetzaproiektuei», «Balio komun batzuk» partekatzen dituen espazio fisiko eta kulturalari. Faktore hori da, hain zuzen ere, programaren aktibo nagusietako bat. Baluarte Fundazioarekin izandako lankidetzari esker, dantza Iruñeko Nafarroako Museora hurbildu ahal izan da. Beste leku batzuetara deszentralizatzea ere ahalbidetu du (DNA, Danza Contemporánea de Navarra – Nafarroako Dantza Garaikidea jaialdiak hartzen dituen jardueren bidez), Los Arcoseko Kultur Etxera edo Tafalla Kulturgunera, esaterako (Nafarroako Antzoki Sareari lotutako guneak).

Ane Agirrek Tabakalerako Sortzaileen Gunean egiten du lan, Donostian dagoen Kultura Garaikidearen Nazioarteko Zentroan. Programa hau 2016an sortu zen, praktika artistiko garaikide eta emergenteei laguntzeko filosofiarekin. «ATALAK-en dugun parte-hartzea bat dator zentroaren misioarekin. Sortzaileei beren proiektuak garatzeko tresnak ematen dizkiegu eta haien prestakuntza sustatzen dugu. Horrela,

sektore artistikoaren profesionalizazioa bultzatzen dugu, eta, noski, koreografia eta dantzaren esparruarena», aitor-tzen du.

CCN Malandain Ballet Biarritzek ATALAKekin duen lotura ere naturala da, ia organikoa. Frantziako espazioan, Accueil Studio programaren barruan dantza garaikideko erakusketak ikustera ohituta dagoen publikoa dago, baita Biarritzeko Regards Croisés eta Le Temps d'Aimer la Danse jaialdien esparrua ere. 1998az geroztik, Koreografia Zentro Nazionalak bere helburu estrategikoen artean ditu dantza-sorkuntza bultzatzea, sentsibilizazio-ekintzak abiaraztea eta beste konpainia eta koreografo batzuei laguntza artistikoa ematea. 2014az geroztik, Grand Studioak eta Gamaritz Aretoak ATALAKen aurkezpenak hartzen dituzte. Carine Aguirregomezorta CCNren Zeharkako Proiektuen arloaren buru da. «ATALAKen ekintzak Koreografia Zentro Nazionalaren misioaren barruan kokatzen dira, hau da, Euroeskualdeko tokiko artistei laguntzea eta sektorearen lurralde-beharrei erantzutea», azaldu du.

Marta Monfort Gasteizko Udaleko Udal Antzokien Sarearen koordinatzailea da. Bere zuzendaritza artistikoaren pean, hiriko bost espaziok (Antzoki Zaharra eta Felix Petite, Jesús Ibáñez de Matauco, Beñat Etxepare eta Federico García Lorca antzokiak) proposamen eszeniko eta musikal sorta zabala hartzen dute, denboraldiko programazio erregular batean eta ziklo edo jaialdi multzo osagarri batean banatuta. Azken urteotan, tokiko sorkuntza bultzatu nahi du, egoitzen eta koprodukziorako laguntzen programa baten bidez. Bitartekaritzan ere murgildu dira. Atalak elkarteak aitortzen duenez, «Gure nahi eta estrategia asko biltzen ditu, hala nola ikerketa koreografikoa babestea, gure programazioetan dantza garaikidearen presentzia normalizatzea eta tokiko sorkuntza duintzea, bitartekotza-ekintzak eginez, koreografoen arteko trukea bultzatuz eta ekimen komunitarioak abiaraziz, non beste kolektibo mota batzuk eror daitezkeen, hala nola haurrak edo zaharrak, gaitasun desberdinak dituzten pertsonak edo bazterketa-arriskuan daudenak». Osagarri gisa, mugaz gaindiko sarean egoteak aukera eman die José Uruñuela kontserbatorioarekin lankidetzeta indartzeko, Dantza Klasikoko Oinarrizko Irakaskuntzak

Pantaila-kaptura, ATALAK topaketa profesionala programazioari buruz, Covid-19 konfinamenduan zehar, Ekaina (2020)

eta Irakaskuntza Profesionalak ematen dituen zentroa baita.

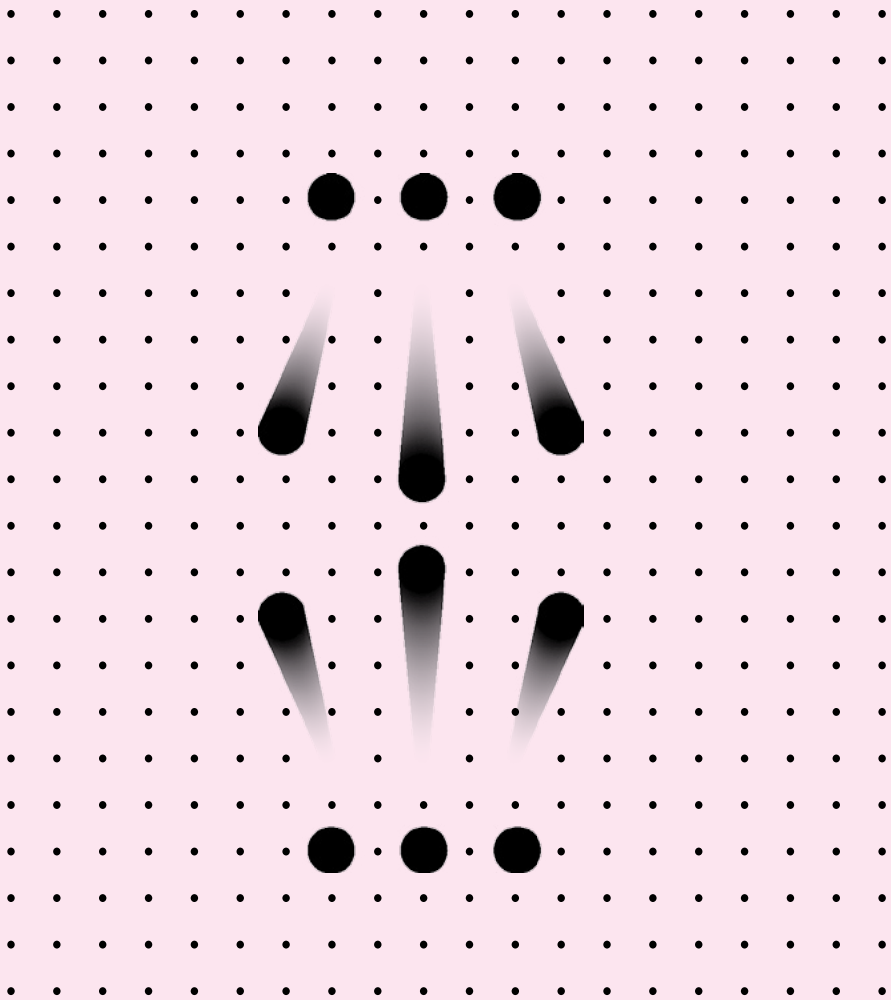
Zeregin horri eusten dio, halaber, Akitania Berria-Euskadi-Nafarroa euroeskualdeak, bere ekarpen ekonomikoekin. Marie Heguy-Urain da bere bulego teknikoko «euroeskualdeko herritartasuna» arloak barne hartzen dituen ekimenen kudeatzailea. Bertan, kultura, hezkuntza, gazteria, kirola eta eleaniztasuna sartzen dira. Erakundearen helburua «lurraldearen garapen ekonomiko, sozial eta kulturalari laguntzen dioten proiektuak sustatzea» da. Efektu horrek zuzeneko itzulpena du mugaz haraindi, eskualdeen artean eta European. Bere interes eremuan kokatzen da Atalak. «Proiektu garrantzitsua da sorkuntza-prozesuetan artistei laguntzen dieten eta lurraldean mugikortasuna sustatzen duten Euroeskualdeko erakundeak biltzeko», defendatzen du Heguy-Urainek.

Sareko beste bazkide giltzarri bat Gipuzkoako Dantzagunea da. «Dantzaz eta Dantzagunea elkarrekin joan dira; izan ere, elkarrekin hazi dira», Sofia Alforja koordinatzailearen esanetan, eta ATALAKentzat «Gipuzkoako dantza-komunitatea» aberasteko ekimena da, ikerketa eta transmisioa bezalako esparruetan «proiektu eta bide berriak» uztartuz. Puzzle hori «egokitzen doa eta mapa interesgarri bat sortzen du», eta hori Dantzagunearen programekin osatzen da, hala nola *Sortutakoak* edo *DantzaSare* programekin.

2.kap.

---

sortzea,
transmititzea,
hausnar-
tzea....

Epigrafe honetan, ATALAK sareak bere proposamen eta elkartrukeetan elkarrekin lotzen dituen ekintzak jorratzen dira. Bost urteren ondoren, egokia dirudi ikuspegi analitiko bat proposatzea formatuei, deialdiei, metodologiei eta proiektuaren eraikuntzan eta diseinuan nahiz koreografia-sorkuntzako prozesu bakoitzaren barruan egin diren hausnarketei buruz. Nola aukeratu duzu sarea artistentzat? Zer-nolako metodologiak jarri dira praktikan laborategi eta ekoizpen koreografikoetan? Zer da ATALAKen bitartekaritza? Zergatik txertatu behar dira hausnarketa eta dokumentazioa zeharkako tresna gisa? Kapitulu honetan aztertzen diren gaietako batzuk dira.

deialdiak eta formatuak: lurraldea entzutea

2017tik, ATALAKeko laborategiak eraldatuz joan dira, bizileku artistikoen formatu edo eredu berriak egokitu arte. Aldaketa horiek koreografoen beharri zenei egindako benetako ekarpenari buruzko hausnarketa estrategiko baten ondorio izan dira, eta, nolabait ere, esperimentazioa bultzatzeko eta publiko-komunitateekin sormen-prozesuak ikusarazteko lekuak aurkitzeko nahita egindako ariketa baten erantzuna dira.

Sareak gonbidatutako artisten hautaketa, bestalde, Euroeskualdeko lurraldean dantzaren ekosistema alde zuzenetik mapatzea eskatzen duen kuradore-tza-formula baten emaitza da. Horiek aukeratzeak, beraz, deialdi irekietatik ihes egiten du, eta sareko bazkideek adostu dituzten parametro jakin batzuei erantzuten die; izan ere, horiek artisten ibilbidea aztertzen dute, aurretiko ekoizpenak baloratzen dituzte, ATALAKen sarearekin duten lotura eta taldeko edo taldeko sorkuntzarako duten jarrera aintzat hartzen dute.

Azken alderdi hori funtsezkoa da, eta ondorengo lan- eta saiakuntza-dinamika guztiak taxutzen ditu. Gainera, programaren aktibo nagusia da, eta ezaugarri bereizgarrietako bat. Izan ere, gonbidatutako artistek 10-12 interprete osatutako talde batekin ikertzeko aukera dute. Salbuespen ederra da testuinguru batean — zuzeneko artea —, egiturak oso ahulduta eta atomizatuta baitaude.

ATALAK laborategia, Iñaki Azpillaga, Suturas. Pauline Bonnat, Jean Baptiste Prieur, Iker Sanz, Iker Rodriguez, Aritz Lasa, Teresa Royo, Fernando Luis eta Thijs Hogenboom, ©Blanca Razquin, (2018)

Alde horretatik, mugikortasuna ez da koreografo jakin bati talde artistiko bat eta lantokia eskaintzen dion tresna bat bakarrik, dantzari talde batekin batera bere ikerketa-prozesuak aberasteko. Sarearen aldarmioari eusten dion motibazioa eta elkarrekikotasuna indartzen duen zutabea ere bada. ATALAK ez da mugatzen ikerketa koreografiko baten garapena ahalbidetzen duten baliabideak eta ingurunea eskaintzera; bere emaitzekin batera plataforma eta komunitate sortzaile plural batean sartzen da. Triangelu honetan (harrerako erakundea, artista eta komunitatea) gertatzen den ahokadurak ekarpen garrantzitsua egingo die ondorengo transmisio-prozesu guztiei.

Kontuan hartu beharreko beste alderdi bat behin-behinekotasuna da. 2017 eta 2019 artean, esperimantazio-laborategiak astebetetzuz luzatzen baziren, 2019tik aurrera luzatu egingo dira. Bi aste izango dira ikerketarako eta hirugarren bat transmisioari eta irekiereri buruzkoa. Aurretik programatik pasatutako koreografoek formulatutako behar batzuei emandako erantzuna da. Jarraibide berriak sormen-prozesu malguagoak eta aurretiazko konposizio-jarraibideen edo metodologia itxien mende ez daudenak erraztuko ditu.

Ez da denbora honetan izan den aldaketa bakarra. 2019an, ATALAKek deialdien programa berritu du, eredu berri bat abiaraziz. Orduan, sortzaileei bi egoitza-modalitate aukeratzeko aukera ematen die: esperimantazio- edo ikerketa-laborategiak (gorabidean dauden artistentzat) eta ekoizpen-egoitzak, ibilbide sendoagoa duten koreografoentzat.

Azken formatu horrek, hiru fasetan antolatua, enkajatzeko konplexuagoa eskatzen du. Lehenengo faseak (prestakuntza barne) aukera ematen du ikerketarako gai orokor bat zirriborrazteko, beharrak eta lan-plana definitzeko eta talde artistiko eta ekoizlearekin lehen topaketak formalizatzeko (bertan, jantzi- edo musika-diseinatzaileak biltzen dira, baita ekoizpena, zuzendaritza eta kudeaketa lagunduko duten beste profesional batzuk ere). Horrez gain, aholkularitza artistikoko hainbat saio eta bi asteke lana egiten du estudioan interpreteen taldearekin.

Bigarren fasean, lau astez luzatzen dena, koreografoek interpreteekin lan egiten dute eta Adriana Pous Dantzaz-eko zuzendari artistiko eta ballet masterraren eta Fernando Sáenz de Ugarte Dantzaz-eko zuzendari nagusiaren laguntza dute, zeinek transmisio, sorkuntza eta ekoizpen prozesua babesten duten. Azken finean, hiru eta bost egun artean ematen dira altxaera teknikoan eta aurre-estreinaldian, eta horrek aukera ematen du argiztapen-plana osatzeko eta soinuari edo jantziari buruzko gai batzuk amaitzeko. Fase honetan, halaber, komunikazio- eta artxibo-materiala elikatuko duten bideo- eta argazki-grabazioak egiten dira.

esperimenta- ziorako proze- suak eta meto- dologiak

«Nire prozesuetan aplikatzen saiatzen naizen metodologia bat aitortzen dut, baina, aldi berean, piezaren behar bereziak entzuten saiatzen naiz, bide berriak irekiz», aitortu zuen Matxalen Bilbaok elkarrizketa batean, ATALAK sareak gonbidatuta 2020an. Sortzaille bizkaitarrak honela deskribatzen zituen bere lan-espazioa osatzen zuten errutinak, eta prozesu horrek — adierazten zuen — eguneroko

klaseak elkartzen zituen («lagungarriak dira hiztegia hurbiltzeko, eta, horrela, eskura dagoen materiala lortzeko»). Nire gain hartzen dut gai artistiko guztiak gidatzeko, erabakitzeko, ebazteko eta zehazteko erantzukizuna», azaldu zuen.

Laborategiko erakusketa, Matxalen Bilbao, Amarrak. Miren Liceaga, Ioritz Galarraga, Pauline Bonnat, Jean Baptiste Prieur, Iker Sanz, Iker Rodriguez, Araitz Laso ©JanPol (2018)

Matxalenen diskurtsoak nolabait ere ATALAKen laborategien azpian dagoen logika adierazten zuen. Sorkuntzak ikasitakoaren edo zirriborratutakoaren arteko elkarrizketa jasotzen du (koreografoa inspiratzen duen materiala eta ondoren estudioan lan egiteko imajinatu dituen idazketa eta konposizio jarraibideak), baina baita antzezle bakoitzaren bizipenak ere.

Imajinatutakoari eta talde-esperientziari buruzko kontraste hori aldaketaren eraginpean dago nahitaez, eta prozesu artistiko osoa mugiarazten du errotik, ziurrenik jatorrizkoek bestelako norabideetan eramanez eta, definituz, Obra itxitik urrun dauden lekuetara eramanez. Hala aitortzen zuten Martxel Rodríguezek eta Jon Lópezek, Led Silhouette enpresako zuzendariak, beren laborategiari ekin aurretik, 2019ko abenduan, azpimarratzen zutenean beren asmoa ez zela ekoizpen amaitu bat sortzea: «Orain arte gure taldearekin landu dugun hiztegia arakatu nahi dugu, eta ideia eta kontzeptu horiek hainbat buru eta gorputzi nola transmititu ikusi». Atzera-kontakteta hori, gaineratzen zuten, «Jada ezarritako abiapunturanzko prozesu atzerakorra da; nolabait esateko, amaieratik aurrerako hasiera».

Myriam Perez Cazabón aurretiazko pieza batean oinarritu zen, 'MUTU' izenekoan, ATALAKen bizitzeko proiekturako. Bere asmoa, deskribatzen zuenez, lehen lan haren hastapenean zegoen jatorrizko estimulari eustea zen, «Harreman pertsonalak definitzen dituen isiltasunaren esanahia» mugimendura itzuliz. Dantzaguneko estudioetan egindako egonaldia eguneko laurogeita hamar minutuko eskoletatik (egun bakoitzaren hasieran dantzariak hizkuntza koreografikoa aurkezten zietenak) eta egonaldiko bi asteetako bakoitzerako bi ekintza-lerro independenteetatik abiatuta egituratu zen. Lehenengoan, aurretiko materialetik egitura koreografiko bat garatzea zuen helburu, interpreteen proposamenak gehituz. Bigarren astean, bere asmoa zen «materialaren interpretazioan sakontzea, mugimenduen esanahitik asmoetaraino». 'Hileta bateko balsa' hiru kapitulu ezberdinetan eraikita zegoen. Bakoitzak kontzeptu orokor bati erantzuten zion, eta kontzeptu hori ideia eta ekintza erlazionatuen azpimultzo batean banatzen zen. Horrela,

lehen kapitulua besarkaden ingurukoa bazen, hari lotutako kontzeptuak konplizitatea, hurbiltasuna, zaintzea eta eustea, babesa, lasaitasuna, begietara begiratzea ziren. Lan-proposamena, berriz, kontaktuan eta bestearekiko begiradan inspiratzen zen.

Esperimentazio-laborategiaren irekiera, Myriam Perez Cazabón, Vals de un Funeral. Oier Abrego, Claudia Gomez, Francesco Morriello, Beñat Urretabizkaia, Valerio di Giovanni, Olaia Valle, Agus Martinez, Jone Amezaga, Marina Esquisabel, ©JanPol (2019)

«Hierarkia hausten saiatzen naiz, informazioa norabide desberdinetan ibil dadin. Mundu guztiak adieraz ditza-keen gauza asko dakizkiela uste dut, eta denak ikasleak eta irakasleak izatea interesatzen zait... Eta bide horretan, berritzaile samarrak diren egoerak planteatzen baditugu, zer aurkituko dugu horietan? Koreografiaren eta interpreta- zioaren mundu praktikora eramaten saiatzen naiz, ezagutza horiek beste modu batera aplikatu eta dagoeneko interpre- tatu behar den koadro baten barruan jartzen», azaldu zuen Iñaki Azpillagak bere 'Suturas' laborategian.

Osagai experimental hori, bilaketa partekatukoa, Edu Muruamendiarazek 2018an bizi izan ondoren ATALAKeko taldearekin partekatzen zituen gogoetetan ere oinarritzen zen: «Gauza berria izan da guztiontzat». «Ez dakit, agian beste une batean gauza bera egiten badugu, guztiz bestela-ko zerbait aterako da», deskribatu zuen. Ikuspegi hori — ez dago formulazio determinista baten mende — funtsez-koa da ATALAKen, eta kultura-industrien esferako posizio ortodoxoenetatik sortzearen mende jarri duen diskurtso nagusiari egin behar dio aurre, artea bere aurkezpena edo merkaturatzea neurtu eta estandarizatu daitekeen jarduera bati lotu baitio.

«Proposatzen dut, ematen didazue, ematen dizuet, proposatzen didazue... ATALAK proiektua bezain sinbiotikoa da», kontatzen zuen Carmen Larrazek 2018an Dantzaz-eko interpreteekin bizi izan zuen lan-prozesuaren inguruan, 'Electrical Body' izenburupean. Bere laborategia ideia baten lehen urratsa baino ez zen izan, gero indarra hartzen joan zena eta, produkzio egoitza berri batean, 'NIKOLA' pieza sortzea ahalbidetu zuena. «Zerbait sinbiotikoa da... bai gon- bidatuak garen sortzaileentzat, bai konpainiaentzat. Gerta daitekeen zerbaiten egoskorra iruditzen zait. Egoskor hori nola erabiltzen duzun, hor ATALAKek karta zuria ematen du. Sortzaile gisa, ez zaude beti une berean, hurrengo urratsa emateko aukera da».

laguntzea

Bestalde, ATALAKek proposatzen duen kuradoretza-eredua akonpainamendu-prozesu bati lotzen zaio, zeinak artistarentzako lan-baldintza onenak sortzen saiatzen baita, haren autonomia, askatasuna eta elkartruke kritikorako eta praktikorako behar den denbora indartuz, kanpoko begi- raden ekarpenak alde batera utzi gabe. Sortzaileek beren proposamenaren atariko dossier bat ematen diote sareko taldeari, beren metodologiei buruzko xehetasun batzuk ematen dituen, bai eta proiektua inspiratzen duten esteti- ka eta narratibei buruzko beste informazio garrantzitsu bat ere.

Lehenengo dokumentu honek ondoren gertatuko den guztiaren aldamia ezartzen du. «Etengabeko ebaluazio eta hausnarketa mota bat dago, baina baita geroagokoa ere. Aldi berean, akonpainamendu bat egiten dugu, prozesu artistikoak edo ekoizpenak berak dakarrenari dagokionez, egoitza teknikoa izango litzatekeena, altxatuak ...», aitortzen du Bertha Bermudezek. Idoia Zabaleta koreografo eta kudeatzailea eta Mizel Th eret koreografo, interprete eta dantzaria

Sareko kolaboratzaileen taldearekin bat egin zuten 2019an, lehen fase horretan egoitzako lanaren lurreratzea testuinguruan kokatzeko. Non kokatzen dira artista gonbi- datuak? Zeintzuk dira zure interes sortzaileak? Nola heldu? Gai horiek laborategiaren aurreko bi saiotan eztabaidatzen

dira. Saio horiek dokumentatu egiten dira, eta balio handiko materialak bota ditzakete, gero interpreteek zein koreografoek aprobeztatuko dituztenak.

Formula honen helburua laborategien definizio onena egitea da. «Koreografia-sorkuntzako prozesuek ez dute ikerketa-faserik barne hartzen. Oro har, pieza itxi bat sortzera behartzen gaituen pentsamolde bat dugu, sektoreak gaur egun erabiltzen duen eredu produktibistari erantzuten diona. Horregatik, ATALAKek ikerketaren ideian sakondu nahi du, artistak askatuko dituen eta zenbait prozesu babestuko dituen kudeaketa-, ekoizpen- eta administrazio-talde bat ekarriz», aitortzen du ATALAKeko taldeak.

Adriana Pous (Dantzaz-eko zuzendari artistikoa) eta Bertha Bermudezen (ATALAK-eko koordinatzailea eta dokumentalgilea) begiradek eta Idoia eta Mizelen ekarpenek ez dituzte akitzen laguntza-eredu horri egindako ekarpenak. Programari esker, koreografo gonbidatuek beren sormen-prozesuetan kanpoko begiak sar ditzakete. Kolaboratzaile horien hautaketa artistek eurek egiten dute, eta haien zeregina prozesua lagundu eta elikatzea da, ikuspegi koreografikotik ez ezik, beste arte edo jakintza batzuetatik ere ekarpenak egiten dituen kanpoko begirada batekin.

Laguntzeak itzultzea ere esan nahi du, eta dimentsio hori funtsezkoa da ATALAKen filosofian. In situ dokumentazio-prozesuei esker (laborategiak garatzen diren bitartean), sortzaileek 'koaderno' bat izango dute, ispilu gisa, beren lan-metodoaren eta konposizio koreografikoaren auto-behaketa eta kontaketa kritikoa egiteko.

erakutsi, zabaldu, ireki.

Bitartekaritza ATALAK sarean

Atalak-ek, gainera, artisten, komunitatearen eta sektorearen arteko topaketa- eta elkarrizketa-ariketa etengabea eskatzen du, hurbilketa hori indartzeko modu eta prozesu alternatiboak bilatuz. ATALAKen ustez, bitartekotza inplizitua dago sareak garatzen dituen ekintza guzti-guztietan. Prozesuak irekitzeak hiru formatu hartzen ditu. Lehenik eta behin, laginak edo irekierak daude (sarea osatzen duten bazkideen egoitza fisikoak hartzen dituzte). Osagarri gisa, berariaz publiko amateurrarentzako tailerrak programatzen dira, eta Euroeskualdeko Bigarren Hezkuntzako ikastetxeen eskola-curriculumari lotutako ekintza espezifikoa diseinatzen dira.

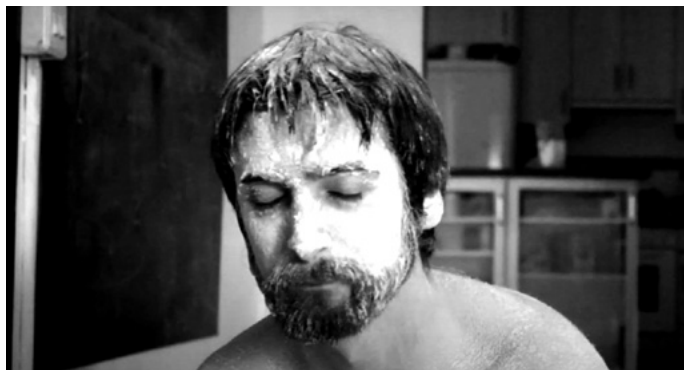

irekierak

Esperimentazio-laboregietako erakusketek dantza garaikidean interesa duten publikoekiko topaleku gisa balio dute. Praktikan, sorkuntza koreografikoko prozesuak tesuinguru eta komunitatera (edo komunitateetara) irekitzea bezala funtzionatzen dute. Bazkide bakoitzak ikusle ezberdinen profilak deitzen ditu eta bere ekosistemarekin edo bere jarduera zuzentzen duen kultura-taldearekin erlazionatzeko estrategia onenak diseinatzen ditu.

Denbora horretan, guztira 75 lagin programatu ditu ATALAKEk, eta, horiek egin bitartean, koreografia-sorkuntzako prozesuei buruzko trukea eta eztabaida erraztu ditu, eta diskurtso agortezina ireki du, koreografoek eta interpreteek ikertzeko orduan dituzten erronken inguruan. Deialdi horien eragin kuantitatiboaren edo harreraren gaintetik, prozesu esanguratsuak ekarri dituzte eta kualitatiboaren balioa erakutsi dute: denbora gehiago, sakontasun gehiago eta truke handiagoa. Konpartimentuak eta etiketak hausteko nahia ere badago, bitartekotzaren eta sorkuntzaren, pentsamenduaren, hitzaren eta arte bizien arteko gurutzaketei balioa emateko, arlo desberdinekin eta dagozkien komisariotzallerroekin loturak ezarriz.

Irekierak, azken batean, ez dute sorkuntzaren balioa bakarrik etsitzen. Beren inpaktuak ere hedatzen eta bider-

*Denis Santacana, Oier (2020)
Esperimentazio
Laborategian
sortutako bideo-
dantzaren pantaila-
kaptura
(2020)*

katzen dituzte. Topaketa interpelatzaren duten esperientzia gurutzatuak dira, komunitatearekiko harremanak sendotzen dituztenak, lan koreografikoaren jatorrizko dimentsioa eskalatzuz, kudeatzaile, artista eta publikoen arteko loturak eta sareak sendotuz, lurraldea lotuz eta Euroeskualdean dauden baliabide eszenikoak indartuz. Era berean, dantza-sorkuntzaren heterogeneotasuna ikusarazten dute, eta etorkizunean sormen-prozesu berriak suspertu ahal izango dituzten galderak eta gaiak partekatzeak aukera ematen dute.

Irekitzeak, bestalde, proposamen eszeniko bakoitzaren logikara egokituz joan dira, baina baita espazio bakoitzaren berezitasun eta baldintza fisikoetara ere, site specific-ak, espazio ez-konbentzionaletako erakusketak, aretoko aurkezpenak eta abar hartzen dituen aukera batean. Nahiz eta bertan bizi diren artistek maiz sentitzen duten pieza erakusgarriak ekoizteko eta entregatzeko beharra, irekierak itxaropen horietatik askatzen saiatzen dira, topaketa eta zuzeneko prozesuaren eraikuntza partekatua azpimarratuz.

*Denis Santacana,
Beñat Urrutia,
Esperimentazio
Laborategian
sortutako bideo-
dantzaren
pantaila-kaptura
(2020)
Esperimentazio-
laborategia,
(2020)*

DantzaZubia

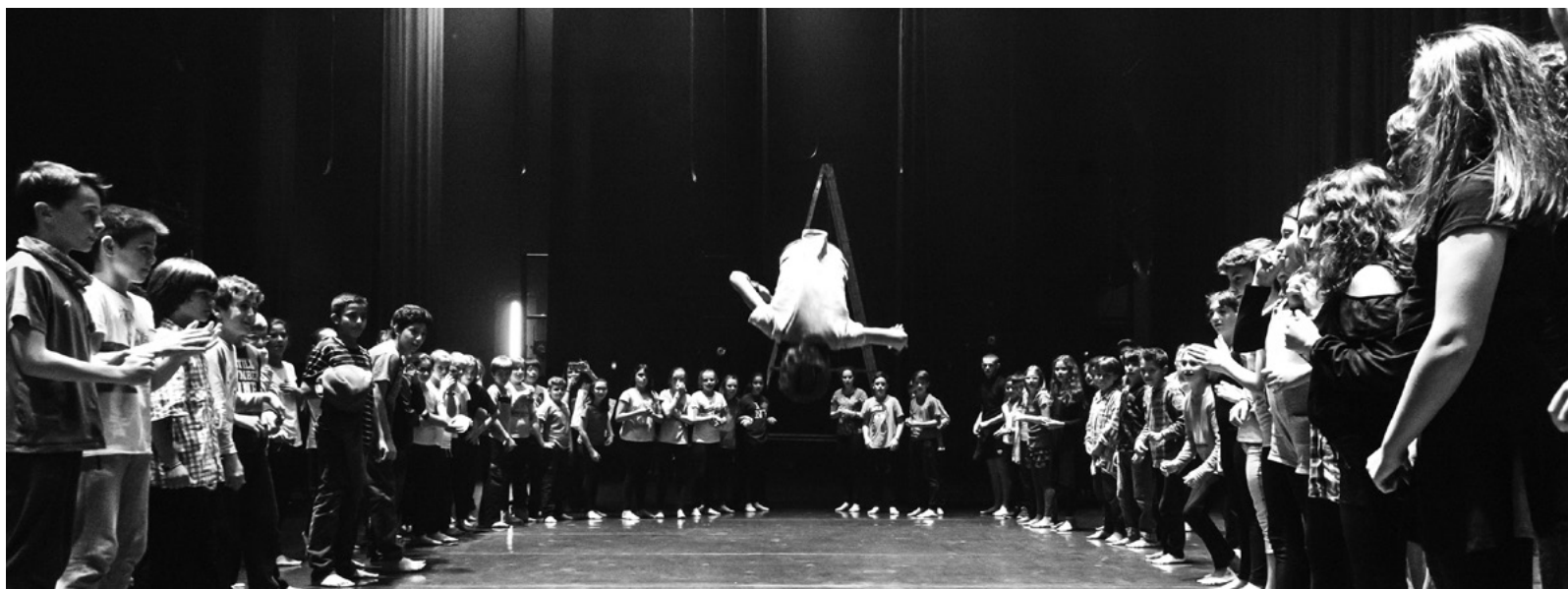
Izenburu horrekin, ATALAK sareak eta Dantzazek bitartekaritza-programa espezifiko bat diseinatu zuten, pedagogia, hezkuntza hedatua eta artea uztartzen zituena. Partaide gisa, hiru erakunde akademikoren laguntza izan zuten: Estitxu Robles Kolegioa (Baiona) Akitania Berriaren aldetik, Urkide Ikastetxea (Gasteiz) Euskadiren aldetik eta Alaitz BHI (Barañain, Nafarroa) Nafarroaren aldetik.

DantzaZubia arte eszenikoen eta hezkuntza-curriculumaren arteko elkargune baten ondorioz sortu zen. 11 eta 16 urte bitarteko ikasleei zuzenduta, sormen-prozesu baten eta ikastetxeetako prozesu pedagogikoen arteko loturak sortu nahi zituen.

2019 eta 2021 urteen artean, pandemiaren zailtasun gehigarriarekin, sormen prozesuak (Martin Harriagueren 'Walls' eta Carmen Larrazen 'Nikola') sormenetik, dantzatik eta artetik abiatuta nortasun pertsonala eta taldekoa sortzeko eta sustatzeko balio izan dute. Programak denbora luzea izan du prestatzeko eta ebaluatzeko, eta baldintza horiek beharrezkoak dira ikastetxeen eta ATALAKeko bitartekaritza-taldearen artean sinergiak sortzeko. Gainera, astebeteko lanarekin gorpuztu da, non bitartekariak ikasleei sorkuntza koreografiko bat egiteko aukera izan zuten.

tailerrak

Halaber, ATALAK-ek bere eragin-eremua zabaldu du, dantza garaiki-dearen zaleekin harremanetan jartzen duten topaketa- eta erasoaldi-ekintzak ezarriz. Lan-ildo hori bazkideen beharren arabera garatu da. 2017ko abenduan, familientzako tailer bat garatu zuen ATALAK-ek Azkuna Zentrarako; aurrerago, 2020an, amateurrentzako zehaztutako beste tailer batek bultzada hartu zuen CCN Malandain Ballet Biarritzen Le Labo proiektuaren esparruan. Horrela, helduentzako tailer multzo bat garatzen da, Dantzaz, sare eta zentro koreografiko frantsesari lotutako bitartekaritza-talde baten eta artisten ekarpenekin diseinatua. Aldi konplexu batean — COVID-19ak markatuta — martxan jartzeko, nolabaiteko malgutasuna behar izan zen, eta ingurune digital batera egokitu behar izan zen. Urte horretako otsailean eta martxoan, Le Labok tailer batzuk programatu zituen Alicia Cayrou, Iker Gómez, Elene Carreto, Bertha Bermudez eta Suzanne Millerren eskutik, eta, gainera, Malandain Ballet Biarritz CCNren programazioan parte hartzen zuten beste artista batzuk sartu zituen. ATALAK tailerrek hainbat tipologia, formatu eta metodologia bilatzen jarraitzen dute, betiere ekosistemaren beharrei erantzuteko.

©Blanca Razquin
(2018)

hausnarketa eta dokumentazioa

Gogoeta da ATALAKen beste ildo estrategikoetako bat. Horren bidez, egoitza artistikoko praktikak inguratzen dituzten diskurtso eta narratiba horien inguruan sakontzen da, Euroeskualdean dantza garaikideari lotutako beste sortzaile, interprete edo profesional batzuen begiradak bilduz. Laborategien esperientzia gogoetarekin osatzeko, 2018an 'Kafe Bat?' Jaio zen. Etiketa horren pean, Nafarroako eta Euskal Herriko dantzaren sektoreko sortzaileen eta profesionalen arteko lehen lan-topaketa bat programatu zen Nafarroan, eta horiek aukera izan zuten ideiak eta esperientziak partekatzeko, talentu koreografikoa bultzatzeko eta lankidetzaharremanak estutzeko. Ekimenak jarraipena izango luke 2019an, irailean Nafarroako DNA jaialdiaren baitan egindako hitzordu berri batekin.

2020tik aurrera, topaketek garrantzi handiagoa hartu zuten. Alde batetik, sareko bazkideak sektore eszenikoko beste profesional batzuekin konektatzeko aukera ematen zuten, interes komunak aztertzeke. Bestalde, aukera izan ziren, dantzari, koreografo edo programatzaileekin batera, laborategien garapena ebaluatzeke eta hobetzeko ildoak aztertzeke. Urte horretan, sareak hainbat hitzordu antolatu

zituen, eta Euroeskualdeko hainbat erakundetako artistek eta ordezkariak parte hartu zuten, baina baita beste eskualde batzuetako ere.

Errekor garaian, 13 mahai-inguru deitu ziren (3 interpreteen presentziarekin, 6 bilera sektoreko profesionalekin eta barneko 3 hitzordu). Deialdi horietako gaiak gai ugari jorratzen zituzten, eta Eusko Jaurlaritzaren ekoizpenerako laguntzen oinarriak, prestakuntza eta profesionalizazioa, sormen-egituren iraunkortasuna denboran zehar, audientziak programatzeko eta sortzeko praktikak, edo arte- eta komunitate-bitartekaritzarako metodologiarik egokienak biltzen zituzten. Bertan hainbat artista bildu ziren, hala nola Proyecto Larrua, Matxalen Bilbao, Carmen Larraz, Led Silhouette, Laida Aldaz, edo Jone San Martin; hezkuntza-erakundeetako ordezkariak, hala nola Dantzerti, Gasteizko Jose Uruñuela Dantza Kontserbatorioa, Baionako Estitxu Robles Kolegioa edo La Faktoria Koreografia Zentroa; kultura-erakundeei lotutako profesionalak, hala nola Barakaldo Antzokia, Teatro de la Abadía, SAREA, Gazteszena, Teklak, Azala, La Fundación, Motion Bank, Centro Huarte de Arte Contemporáneo, edo Zirkozaurre, besteak beste.

Dokumentazioa konstante bat izan da ATALAK sortu zenetik. Alde batetik, koreografia-sorkuntzako saioei laguntzea ahalbidetzen du, eta laborategi horien ondorengo ebaluazioa elikatzen du. Bestalde, zuzeneko prozesu bakoitzaren zati gisa partekatzen eta lotzen diren esperientziazio artistikoko zenbait metodologia edo tresna berrikustea errazten du. Izan ere, dokumentazio-lanek, konposizio koreografiko eta ikaskuntzako ekintzak ikusarazteaz gain, interpreteen eta sortzaileen artean sozializatzen eta partekatzen dituzte, idazteko eta konposiziorako funtsezko jarraibideak — batzuetan kritikoak — aktibatuz, irisgarri bihurtuz eta testuinguru nonahikoago edo horizontalago batean kokatuz.

Dokumentazioak sorkuntza-prozesuari berari egindako ekarpena alde batera utzita, ATALAK sareak dokumentazio-arlo espezifiko bat bultzatu du, oso eremu heterogeneoetatik dantzaren dokumentazioaren gainean lan egiten duten erakundeen arteko truketik elikatzen dena (horien artean sartzen dira edizioa, kontserbazioa eta babesa, sorkuntza

eta ikerketa koreografikoa edo artisten harrera). Horrela, eta elkarlanean, Eresbil, AMAEN, Dantzagunea, CCN Malandain Ballet Biarritz, Dantzaz eta Creative Paths taldeek topaketak egin dituzte, dantza-dokumentuak idazteko, editatzeko, sortzeko, antolatzeko eta zaintzeko jarraibideak eta protokoloak garatzeko.

Dokumentazio-lana, berez, izaera edo formatu desberdineko dokumentuak (testu-narrazioak, eduki grafikoak, soinuak edo ikus-entzunezkoak...) biltzen dituen gordailu soil batetik haratago doala jakinda, ATALAKek Euroeskualdean koreografiaren kontserbazioarekin eta sorkuntzarekin lotutako sinposio eta tailer batzuk ere programatu ditu. Nola dokumentatu lan bat? Zer esan nahi du artxibatzeak? Zer gordetzen da eta zer ez? Zer metodologiak errazten dute? Gai horiek izan dira Sarean inplikaturako eragile guttien lana horizontalki aberastea ahalbidetu duten jardueren batzuen protagonistak.

*Iñaki Azpillagaren
Laborategiaren
dokumentua,
(2018)*

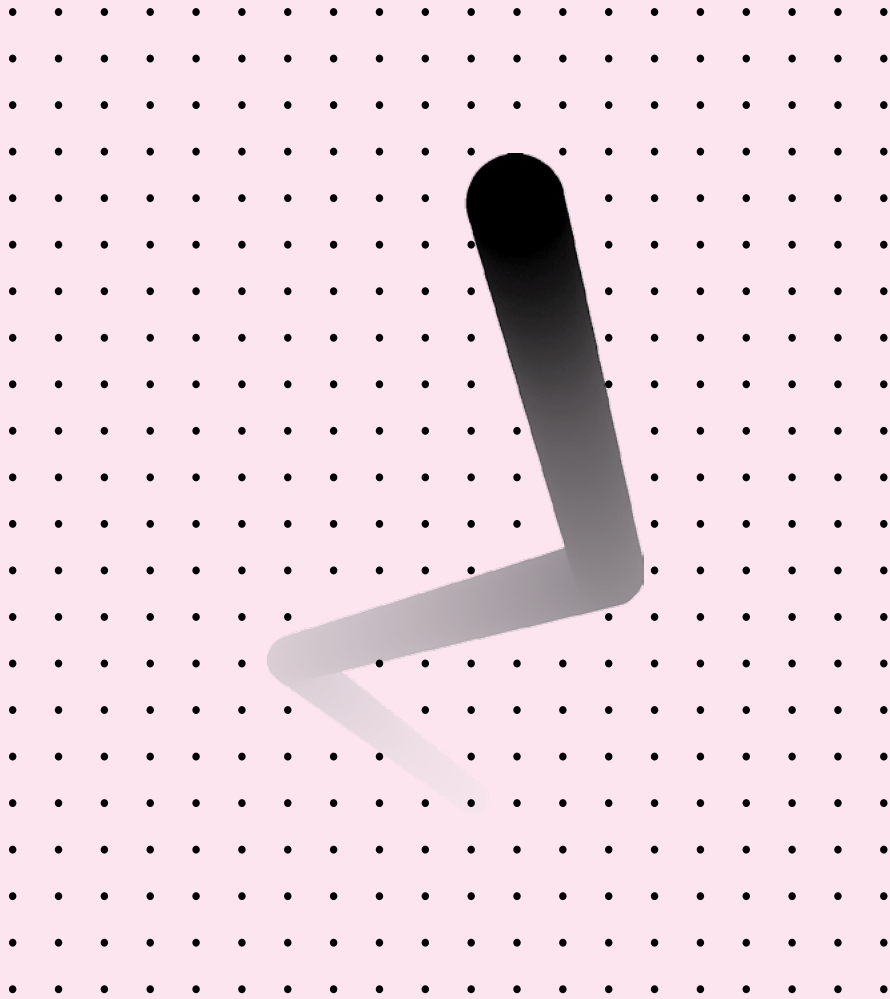

3.kap.

---

laborategiak

Ikerketa, esperimentu eta lan zientifiko edo teknikoak egiteko beharrezko baliabideak dituen tokia.

2017-2018 aukera artistikoak

«Sormen-prozesu orok ikerketa, errorea eta topaketak sustatzen dituzten bilaketa-espazioak behar ditu. Horretarako, koreografia-sorkuntza zirriborro, ideia, proba... izan daitekeen proposamenak sortu behar dira». Hitz horiek laburbiltzen zituzten ATALAKek garai hartan zituen asmoak. Programaren arkitektura, orduan, «Sorkuntza koreografikoren sustapenean» eta Euroeskualdeko koreografoak biltzen zituzten astebeteko sei egoitzen deialdian oinarritzen zen. Aukeratutako espazioa Gipuzkoako Dantzaguneak Errenterian zituen instalazioak ziren.

Programazioa neguan, udaberrian eta udazkenean aldi baterako kokatutako hiru lan-ziklotatik abiatuta egituratzen zen, eta egitura independenteen multzo batean (espazio eta erakunde kulturalak) laguntzen zuen, egoitza horietan sortzen zen sorkuntza garaikidea jendeari hurbiltzeko. Irekiera lagin edo aurkezpen irekien bidez egiten zen, bitartekaritza bideratzen zutenak sareko bazkideek ematen zituzten baliabideen bitartez: Donostia Kultura, Malandain-Biarritz CCN, Tabakalera, Dantzagunea, Dantza Hirian eta Azkuna Zentroa.

Fabio López koreografoa (Compagnie Illicite-arena), Marta Coronado dantzari, pedagogo eta Nafarroako La Factoría Zentro Koreografikoko zuzendarikidea, Iker Gómez proiektuaren arduraduna (Iker Gómez-Teatro Físico), Mikel Aristegi T.L.F. Danza konpainiaren zuzendaria, Eneko Alcaraz

Ekiloreren sortzailea eta Eneko Gil Kukai Dantza, Anakrusa edo Hika taldeetan interpretatzailea, izan ziren 2007an ATALAKen egoitzak egiteko sareak gonbidatu zituen artistak.

Euroeskualdeko sei koreografoak ere beren proiektu eszenikoak Dantzaz taldeko dantzariekin garatzeko aukera izango lukete 2018an, ATALAKen edizio berri honetan. Proiektuak bazkide berri baten partaidetza batzen zuen, Nafarroako Baluarte Fundazioarena, eta horrek zabaldu egiten zuen jada Dantzagunea, Donostia Kultura, Tabakalera, Azkuna Zentroa eta Biarritzeko CCN Malandain Balletaren konplizitatea zuen ekimen baten kapilaritatea.

Gonbidatuak honako hauek izan ziren: Iñaki Azpillaga dantzari eta koreografoa (pedagogo eta Wim Vandekeybus artista belgikarraren konpainiako sormen laguntzailea), Matxalen Bilbao (interpretea, pedagogo eta ibilbide luzea duen euskal koreografoetako bat), Edu Muruamendaraz (koreografoa, Aukeran taldearen sortzaile eta zuzendaria), Blanca Arrieta (dantzaria, koreografoa eta Ciento Cincuenta Cuerdas konpainiaren zuzendaria), Carmen Larraz (pedagogo eta koreografoa Dinamo Danza konpainian) eta Thierry Martinez dantzari eta pedagogo.

2018an, gainera, ATALAKek zenbait berrikuntza txertatu zituen. Lehenik eta behin, sarea osatzen zuten bazkideei aukera ematen zien ikasleen sorkuntzak integratzeko.

Koreografoak beren publikoekiko harreman- eta bitartekotza-programazioetan edo -ekintzetan. Bestalde, eta aurrera egin den bezala, Kafe bat? jaiotzen zen, ordura arte modu informala goan egiten ziren hausnarketa-prozesuei beste estalki bat emanez.

*Mikel Aristegiren Neutrois
laborategiaren irekiera. Ma-
rek Strycek, Jone Amezaga,
Esmee Lobley, Juliana Javier,
Fernando Luis, Tiziano Pilloni,
Ricardo Ciarpella, Olaia Valle,
©JanPol
(2017)*

lab. 2017

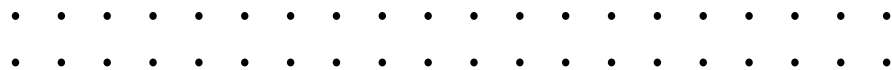

AURA

Fabio López

Bere proposamena Yann Bouvard frantziar egilearen "egun batean zerutik erori ginen" testuan oinarritzen zen, eta Joao Domingos Bomtempo portugaldar konpositorearen musika sorkuntza atmosferikoetan oinarritzen zen. «Asko beldurtu ninduten. Elkarrekiko harremana izan zela uste dut, haiek ere beldurtu egin zituzten, ni izan nintzen bezala», azaldu zuen. «Dantzari heltzeko beste modu batzuk ere aurkitu dituztela uste dut, eta akademizismoa ez dela karratua. Egia da ikuspegi hori dugula, baina ez da karratu bat; zirkulu bat da, akademizismoan eta garaikidean mugimendua berbera baita. Mugimendua etengabea dela besterik ez dugu ahazten, gaineratzen zuen. «Requiem In memoria de Camoes en do menor» bikainaren orrialdeetan (op. 23) gure izakiak erbestera joango dira, txalorik gabe, aberririk gabe. Amildegi zabal batera daraman bakardadea, non izarrak gau ilunak ezkututzen dituen. Non dago arima? Non dago argia? Paradise Lost», zioen Fabiok.

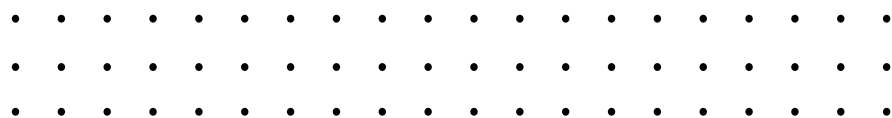

BAJO CONTINUO

Marta Coronado

«Pozik hartuko nukeen aukera hori duela hogeitun urte», aitortu zuen Coronadok, ATALAKen izan ondoren egindako elkarrizketa batean. Sarean aurkezten zuen pieza mugimenduaren kontzeptua berriz interpretatetik eta dantzari bakoitzak ekarriko lituzkeen eraldaketak xurgatzeko gai den lehengai gisa hartzetik sortzen zen: gorputz batek lehen-gai beraren bertsio argitaragabeak parteka al ditzake eta espazioan beste gorputz batzuekin ulertu eta hitz egin al dezake? Horixe zen sortzaile nafarrak Dantzagunean egin zuen lanaren abiapuntua.

Gorputz bakoitza, azaltzen zuen Koronatuak, «Unibertso berdingabea da, kontatutako edo dantzatutako istorio bakoitza besteengandik bereizten da modu pertsonalean ikusgai izate hutsagatik». Ikuspegi horretatik eta polikorallismo barrokoan gertatzen den bezala, non dozena bat ahots elkarrizketan ari diren, Coronadoren lanak mugimendura hurbildu nahi izan zuen «sonoritatetik, kontrasteak eta oihartzunak erabiliz».

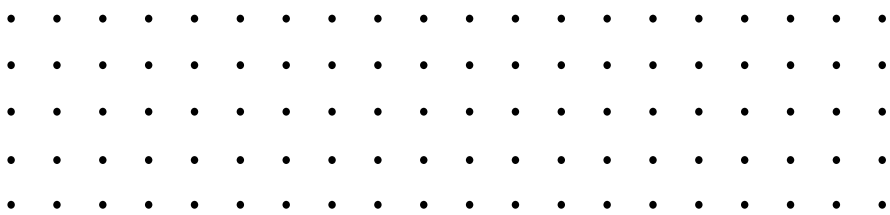

NEUTROIS

Mikel Aristegi

«Asko interesatzen zait nerabeen artean maskulinoaren eta femeninoaren kontzeptua nola aldatzen ari den aztertzea ...», adierazi zuen Mikel Aristegik bere ikerketa-propo-
samenari buruz. Donostiarrak hamar antzezlerentzako lan bat entseatzeko zuten, hiru operaren zatiak erreskatatzen zituen. Modu horretan, dantzariekin, elkarrizketa bidez, heteronormatiboaren espazioa uzteko gai zen genero mugagabe posible horri heltzea proposatzen zen. Aristegi gizarte-karga sakoneko gai batean murgiltzen zen horrela. Zer garrantzi dute gaur egungo gizartean gizonen eta emakumeen rolek? Zerk definitzen ditu? berdintasunaren inguruan elkarrizketa berri bat ireki ahal izateko, «Genero mugagabe bat irudikatzeko gai izan behar dugu», adierazten zuen. Horretarako, interpreteak erabili zituen, galdetu gabe ea printze edo printzesa izan nahi zuten.

HETEROTOPIA

Iker Gómez

«Eraikitakoaren gainean eraikitzea». Horixe zen Iker Gomezen hasierako ideia ATALAKen bizitzen hasi zenean, gorputzaren intuizioa, irudimena eta adimen emozionala azpimarratzen zituen proiektu bat, «Koreografiaren esanahiaren eta zentzuaren artean dagoen espazio ikusezinerira iristen saiatzeko» alderdiak. Gomezen diskurtsoak jada agerian uzten zuen beste artista batzuen laborategiak edo proiektu eszenikoak inspiratu dituen gai eragile bat: «Ikusi dut gorputza gaur egungo gizartean hondatzen joan dela, ez da adin kontua, mugimendu guztiak behatz eta pantaila batekin zerikusia duen gizarte digital batean bizi gara... Gure hormonak eta gure aldartea gorputzaren arabera dira», aldarrikatzen zuen.

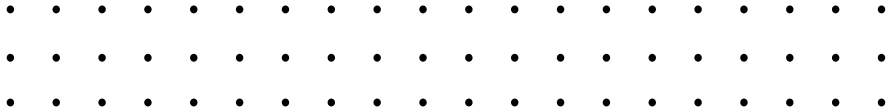

CULPA EST NOSTRA

Eneko Gil

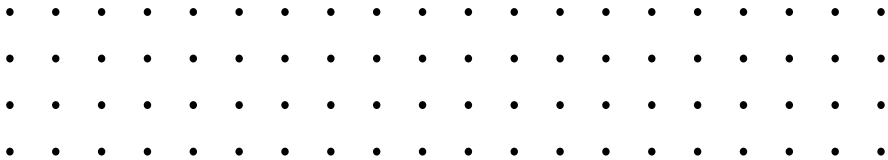
Eneko Gil Dantzaguneko estudioetara iritsi zen uni- bertsoetatik eta Dantzazeko dantzarekin partekatu nahi zituen «prozesu pertsonal» horietatik abiatuta erruduntasunaren ideiarri buruz hausnartzeko. «Interpreteei eskatu nien pentsa zezatela testuren batean, haurtzaroari buruzko esaldiren batean, garai hartako oroitzapen on edo txar bati buruz edo erruduntasunari buruzko kontakizunen bati buruz. Oso gauza xebreak atera ziren», gogoratu du Gilek. Nahiz eta gizarte ateoan bizi (edo ez), gizabanakoak bere buruarekin darama erruduntasunaren pisua, gehienbat erlijioek sortutako beldurrengatik. Aspaldi izan ginen haurra ahaztu eta zer bihurtzen gaitu gizarte honek? Zer dago gaizki eta zer dago ondo? Zein bide aukeratu behar dugu bizitza honetan erruduntasunaren pisua gutxitu edo desagertzeko? Zigorrak, autozastigoak, inposizioek, lotsek, damuek edo penitentziek osatzen zuten Gilen lana suspertu zuen mapa kontzeptuala.

BERO GABE

Eneko Alcaraz

Eneko Alcarazek amorruari, bakardadeari, mugei eta basatiari buruzko hausnarketa proposatzen zuen, hainbat koreografia erregistrotan oinarrituta; hainbat erregistro koreografiko oinarri hartuta; dantza garaikidetik hasi eta akrobazia eta partnering-eraino. «Egiten dugunaz gozatzea, zerbait ikastea eta asko entzutea», nabarmendu zuen Enekok Dantzazera iristea eragiten zuten interesei buruz, interpreteekin egiten duten lanean funtsezko beste zutabe bat ahaztu gabe: «Zerbait gehitzeko, jolasteko, bizirik mantentzeko eta hazten jarraitzeko aukera ematea». «Nahiz eta nire narratiba izan eta zerbait kontatu nahi izan, dantzariak ari dira kontaktzen, haiek ari dira piezaz jabetzen», aitortu zuen.

Fabio López
(urt.-ots.)

Marta Coronado
(ots.)

Iker Gomez
(api.)

Mikel Aristegi
(api.)

Eneko Gil
(aza.)

Eneko Alcaraz
(aza.-abe.)

lab. 2018

SUTURAS

Iñaki Azpillaga

Bikote-harremanek eta haien gatazkek solasaldi koreografiko bat sorrarazten zuten, naturaltasunaren eta «publikoarekin aurrez aurre egon bitartean hura berrinterpretatzearen» arteko harreman horiek sakontzen zituena. «Interesatzen zait — azaltzen zuen Azpillagak bere egoitzaren ondoren — nola funtzionatzen duten kolektiboek, nola erlazionatzen eta borrokatzen diren, nola partekatzen duten espazio bera». «Konturatu naiz talkarako eta konfrontaziorako joera dudala, eta, dinamika horren barruan, une gozoak aurkitzea interesatzen zait». Indarkeriaren eta sentimendu abegitsuenen (hurbiltasuna eta komunikazioa) arteko kontraste horrek Azpillaga gorputz-hizkuntza «oso simple» batez elikatzen zen: «Askotan, ibiltzea, begiratzea... da egotea, begiekin zerbait esatea eta espazioaren alde partekatzea edo borrokatzea».

AMARRAK

Matxalen Bilbao

Matxalen Bilbao koreografoak gizabanakoaren eta taldearen arteko harremana aztertzeko erabakia hartu zuen, «Antolaketa-, inbasio-, berezitasun-, jabetze- eta inprobisazio-prozesu horiek» aztertuz. Engranajeen, migrazioen eta konposizio eskultorikoen irudiak izan ziren koreografia baten sortzaileak, eta taldeak hainbat egoeratan bilatu, jarraitu, banandu eta bidaiatzeko modua eszenara eraman zuten. «Ideia argiekin iritsi nintzen. Interpretak ezagutzen ez bazituen ere, gutxi gorabehera bazekien zer dantzari mota aurkituko zuen, gaztea, teknika onekoa, motibazioduna, batzuk besteak baino esperientzia handiagokoa, baina, oro har, askatasuna izateko eta ideiak zabaltzeko adinako prestakuntza eta oinarria zuena. Konfiantza osoa nuen taldean, gertutik ezagutzen ditut Dantzazen lana eta ibilbidea», adierazi zuen Matxalen Bilbao. «Taldea harekin eta nire mahai-lanarekin, aurretik eta egunez egun, materiala bildu eta erabaki garrantzitsuak hartzen ziren», zehaztu zuen.

DANTZAMORFOSIS

Edu Muruamendiaraz

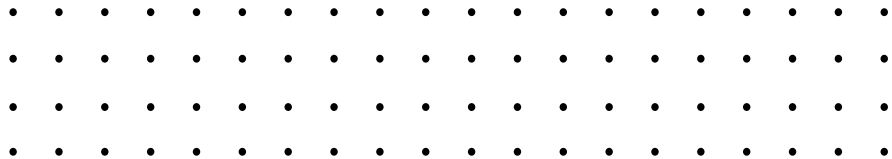
2018ko egoitzen programako beste protagonistetako bat Edu Muruamendiaraz izan zen, dantzari ohia, koreografoa eta Aukeran-eko zuzendaria. Bere ibilbidea, ATALAKek lagundutako beste sortzaile batzuk ez bezala, euskal dantza tradizionaletik hurbilago zegoen. Genero horrek kode eta diziplina garaikideagoekin bat egin du bere lanari zigilu oso berezia ezartzeko. «Dantzamorfosis», laborategiko lanaren izenburua, Euskadiko herri dantzak definitzen dituzten egiturak eta kode estetikoak berrinterpretatzeko ariketa bat proposatzen zuen, aurrekua, esaterako, «Beste lur batzuk» esploratzeko.

MOVIMIENTOS SINCRÓNICOS

Blanca Arrieta

'Mugimendu sinkronikoak' izan zen sortzaileak laborategiko prozesuan landu zuena. «Galdera honetan zentratzen da — zehazten zuen —: nola pentsatzen dugu fisikoki? Mugimendua sortzen dugunean, formarako, konexio pertsonaletarako eta beste gorputz batzuekiko elkarrizketa fisikoetarako espazioa bilatzen dugu. Gorputza eta bu-rua konektatzen dira mugimenduari zentzua emateko». Ideia horretatik abiatuta, sortzaileak ariketa koreografiko bat planteatu zuen, «Ekintzen aldiberekotasunarekin edo aldi baterako lerrokatutako bi gorputzen edo gehiagoren antzeko mugimenduen kointzidentziarekin» jolasten zuena. Blancaren lana material koreografikoen eta interpretearen nortasunaren konbinazioan oinarritzen da, norbanakotik taldera eraikiz. Mugimendu sinkronikoetan, Egon Schille-ren pintura-material desberdinak bereganatzea izan zen interpreteetako bakoitzak material koreografikoak sortzeko oinarria.

ELECTRICAL BODY

Carmen Larraz

«Iman batek beste baten aurrean nola jokatzeko duen erakusten duen irudi xumetik abiatuta, magnetismoa imajinario pertsonal eta giza harreman mordo batera estrapolatu daiteke. Nire asmoa da proposamena plazaratzea eta, inprobisazio tresnen bidez, interprete bakoitzaren unibertso pertsonala suspertzea», zioen Larrazek 'Electrical Body' -ri buruz. «Nire hurrengo sorkuntzarako interesatzen zaidan gai bat lantzeko ideiarekin etorri nintzen — zehazten du —. Nikola Teslak Smithi eman zion elkarrizketa zoragarria iruditzen zait ". Zientzialari eta asmatzaile bikainak John Smith izeneko kazetari batekin 1899an izandako elkarrizketa bitxi bat da. Elkarrizketa hura, argitara ateratzen zituen ideia iraultzaileak gorabehera, ia mende batez ezkutuan egon zen. Gai horretatik eta elektromagnetismoaren printzipio fisikoetatik abiatuta, Larrazek jolas bat proposatzen zuen, dantzariak Teslaren iruditeria «fisikora» eramateko.

•
•
• •

CONTRASTE

Thierry Martinez

Thierry Martinez izan zen 2018ko egoitzen programari amaiera eman ziona, «Pertsona ospetsu guztietan dantzari-taldetik datozen kulturen aniztasuna» lantzen zuen proposamen batekin. «Kaosa, asaldura, informazio ugari... Eta nire besoekin hitz egin beharko banu. Zer gertatu da? Ikus dezagun zer gertatzen den nitaz jabetzen den gorputz berri horrekin», zioen Frantziako sortzaileak elkarrizketa batean. Martinezen ustez, asmoa da garrantzitsuena, gauzak ez baitatoz bakarrik, egin aurretik kontzentratu egin behar baita, gorputzarekin lan egin eta errealitate desberdinak proposatzeko. Gorputzaren erdiguneaz, pisuaren eta esekiduraren lanaz, besoen argitasunaz eta oinen abiaduraz jabetzea edo airea saihetsen barruan sentitzea kontzentrazio konstantea eskatzen dute. Bada bat aurretik eta ondoren, dantza elkarrizketa bat da, zerbait esan nahi duten gorputz atalekin ezartzen dena.

•
•
• •

Matxalen Bilbao
(ots.)

Blanca Arrieta
(mai.)

Iñaki Azpillaga
(ots.)

Carmen Larraz
(abe.)

Edu Muruamendiaraz
(mai.)

Thierry Martinez
(abe.)

*Laborategia, Electrical Body - Carmen
Larraz, Pauline Bonnat,
Jean Baptiste Prieur, Iker Sanz
©Blanca Razquin
(2018)*

2019-2020 aukera artistikoak

sorkuntzatik ekoizpenera

ATALAKen arkitektura erabat aldatu zen. Lurraldeko koreografoen beharrei buruzko hausnarketa egin ondoren, sarearen aldamiok bi ekintza-ildo osagarriren gainean finkatu ziren. Alde batetik, programak hiru esperimantazio-laborategi deitzen zituen, sortzen ari ziren sortzaileentzat. Helburua zen ikerketa koreografikoa sustatzea, egoitzako lanetik abiatuta eta laborategiko formatu batekin, koreografoen eskura 8 eta 14 interpretez osatutako talde bat jarritz. Bestalde, ATALAKek ekoizpenerako atea ireki zuen, espresuki proposamen koreografiko bat sortzera zuzendutako egoitza artistiko bat diseinatuz, formatu eta idazkera batekin, bere bira eta ondorengo espazio eszenikoetan erakustea ahalbidetzeko, horretarako Dantzaz Koreografia Sorkuntzarako Zentroa zen.

Bi formatuen arteko desberdintasunek, funtsean, estrategija bakoitzaren atzean zegoen filosofia adierazten zuten. Esperimantazio-laborategiak bi asteko egonaldien bidez modulatzeko ziren. Egoitza horiek beharrezko denbora ematen zuten sortzaileek — idazketan lehen urratsak ematen zituztenek — bilaketa koreografikoan sakondu zezaten, interprete-talde handi batekin (jakina, talde-sorkuntza funtsezkoa zela eta oraindik ere funtsezkoa dela kontuan hartuta, eta arteek bizirik bizi zuten egoera, Estatuaren zati

handi batean, egitura kredikatuak ahulduta zeudela kontuan hartuta). «Erronka — azaldu zuten Dantzazetik — oso garritantsua da, bai parte hartzen duten dantzarien profesionalizazioarako, bai koreografoentzat, gero eta konplexuagoa baita dantza-zirkuituetan, finantza- eta egitura-arrazoiengatik, dantzari-talde batekin sortu ahal izatea».

Atalak, gainera, bere laborategi- eta egoitza-programei rol berri bat ematen zien. Kanpoko begiak izenekoak ziren, lan eta entsegu prozesuei laguntzera gonbidatuak. Koreografian edo dramaturgian aditu direnen ahotsa batu nahi zuten ideiak, baina baita beste poetika garaikide batzuen ere. Laguntza, koreografoak proposatuta, sareak adosten zuten gero, ikerketa eszenikoaren izaera hibridoa aberastuko zuten ekarpenei buruzko ikerketa-prozesuari laguntzen saiatuz. Modu osagarrian, ekimen horrek sare berritu bat sortzen zuten proiektuaren barruan, laborategietan parte hartzen zutenei network berri bat emanez.

2019an, programak sormen-prozesuen iraupena zabaldu zuten, Led Silhouette (Martxel Rodriguez nafarrak eta Jon Lopez madrildarrak sortutako eta zuzendutako konpainia, egoitza Lesakan duena), Proyecto Larrua (Jordi Vilaseca eta Aritz Lopezek gidatutako ekimena Gasteizen) eta Myriam Perez Cazabon donostiarrak parte hartzen zuten hiru esperimantazio-laborategitan. «Sortzeko aukera» oinarrian zegoen oraindik. «Espazio egokia da esperimantatu ahal izateko, inolako asmorik gabe eta emaitza bat lortzeko tentsiorik gabe probatu ahal izateko, askotan hori baita estutzen gaituena», onartzen zuten Myriam Perez Cazabon sortzaileak.

*Laborategiaren irekiera, Artalde,
Larrua proiektua. Oier Abrego
eta Aritz Lasarekin,
©Blanca Razquin
(2019)*

Laborategiek 8-12 dantzari jartzen zituzten artisten eskura, eta Dantzaz taldeko kideek ez ezik, Euroeskualdeko beste interprete batzuek ere osatzen zuten taldea. Gasteizko Antzokien Udal Sarearen sarrerak bazkideen mapa eta egiturari eusten zion ehun organikoa handitzen zituen.

Transmisio- eta bitartekotza-ekin-
tzek sustraiak zituzten DantzaZubia-
rekin, Euroeskualdeko hainbat arlotan
kokatutako hiru ikastetxetako ikasleei
— 11 eta 16 urte bitartekoak — zu-
zendutako ekimena: Baionako Estitxu
Robles ikastetxea, Gasteizko Urkide
ikastetxea eta Barañaingo Alaitz Insti-

tutua. DantzaZubiak jatorrizko formatu bat proposatzen zuen sormen-prozesuen, dantzaren eta pedagogiaren artean loturak sortzeko. Abiapuntua Martin Harriagueren, koreografoa eta aldi honetan Malandain Ballet Biarritz Koreografia Zentro Nazionalarekin elkartutako artista, 'Walls' izan zen. Pieza honek jorratzen zituen gaiak eta balio bereziak ikasgelan murgiltzea eta eskolako curriculumarekin zuen harremana bermatzen zuten. Lehenengo prestaketa-faseak beharrezko sinergiak eraikitzea ahalbidetu zuen, 58 ikasle, 18 irakasle, 16 boluntario eta ATALAKeko bitartekaritza-taldeko bi profesional inplikatu.

2020an, ATALAKen programazioa bi deialdi alternatiboren bidez egituratzen jarraitu zen. Esperimentazio-laborategiek ikerketa koreografikorako gune bat eskaintzen zieten hiru artistari, metodologiaren eta lan-printzipioen bilaketatik abiatuta. 15 eguneko iraupena zuten eta 12 eta 1 arteko 4 dantzari hartzen zuten parte. Era berean, programak bere ekoizpen koreografikoko egoitzari jarraipena ematen zion. Bere helburua 30 minutu inguruko pieza koreografiko bat garatzeko plataforma bat eskaintzea zen. Dantzaz taldeak talde artistiko bat eskaintzen zuten (10 interprete osatua) eta sei astez luzatzen zen prozesu bat laguntzen zuten. ATALAK sareko bazkideek, azken buruan, ekoizpen hau estreinatzeko data bat zehazten zuten.

Harrera artistikoko bi modalitate horiekin batera, zeharkako beste lerro

batzuk zeuden, koreografia-sorkuntzaren esfera zabaltzen zutenak, baita epe luzera transmititzeko metodoak eta formatuak ere. Horretarako, beharrezkoa zen bitartekaritza-, dokumentazio- eta hausnarketa-proposamen batzuk leuntzea edo egokitzea.

2020an, Eneko Gil (Noemí Viana eta Iñigo Ortegarekin batera, Anakrusa Dantza Teatro Taldekoa), Laida Aldaz (koreografoa eta Nafarroako La Faktoria Koreografia Zentroko zuzendarikidea) eta Denis Santacana sortzaile donostiarra izan ziren hautatutako koreografoak.

Laborategi horien irekierak hainbat formatu izan zituzten. Pandemiaren ondorioz, Santacananen lana online erakutsi zen Dantzagunearen areto birtualean, Labo taldean (CCN Malandain Ballet Biarritz) eta Tabakaleran (Kamaleoiak Gara programaren barruan). Bestalde, Laida Aldazek egindako esperimentazio-lanaren laginak abuztuan eta irailean egin ziren, eta Gipuzkoako Dantzaguneak Maitialdia jaialdia (Errenteria), CCN Malandain Ballet Biarritzek (Le Temps d 'Aimer la Danse jaialdia), Carmen Thyssen Borne-misza Kultur Etxeak (Los Arcos-Nafarroa), Félix Petite Vitoria Antzokiak (Vitoria-Gasteiz) eta Tabakalerak (Donostia) hartu zituzten. Azkenik, Eneko Gilen prozesu artistikoa Bilboko Campos Antzokian, Tabakaleran, Tafalla Kulturgunean, Gipuzkoako Dantzagunean eta Félix Petite Antzokian (Vitoria-Gasteiz) ikusi ahal izan zen.

*ATALAK ekoizpena, Walls,
Martin Harriague. Pauline Bonnat eta
Julen R. Flores-ekin,
©Blanca Razquin
(2020)*

lab. 2019

VALS DE UN FUNERAL

Myriam Perez Cazabon

«Laborategitik interesatzen zait, batez ere, dantzariak mugimenduaren jotzaile gisa duen itxura nola integratu sakontzea. Horregatik, nire interesa dantzariarekin dantzatu behar ez duenean zer gertatzen den ikertzea da, zer eta nor ezkututzen den koreografiaren atzean, lasaitasun eta isiltasun handieneko eszenak zaintzen», azaldu zuen koreografoak. 'Vals de un funeral' 2018ko maiatzean Perez Cazabonen konpainiak estreinatutako 'Mutu' piezaren oinarritzen zen. Bertan bizi ziren bitartean, antzezleek hiru atal edo komunikazio-espaziotan lan egin zuten, isiltasunak hitzaren esanahia ordezkatzeko eta adimenak gorputza hartzen zuen keinu txiki bidez, bereziki begiradaren bidez. «Nire ekoizpenetan pauso bat eman behar nuen puntu batean iritsi zait Atalak; hamar dantzariarekin topo egitea izan da», aitortzen zuen. Bere egonaldiak, bere ustez, «Buruan zebilzkion» eta «Mizel Thereten kanpoko begiradari esker sustraitu ahal izan ditudan» ideia batzuei heltzeko aukera eman zion.

ARTALDE

Larrua proiektua

Ekainean, esperimentazio egoitzak Proyecto Larrua dantza proiektuko kideak hartzen zituen, Jordi Vilaseca eta Aritz Lópezek zuzenduta. «Interesatzen zaigu arreta jartzea nola sortzen den komunikazio bat gorputz-hizkuntzaren bidez, keinuaren teatraltasunetik eta zuzeneko kontaktu fisikotik», adierazi zuten. Grotowskiren antzerki txiroan eta Peter Brooken espazio hutsean oinarrituta, taldearen ideia (artalde) eta gorputzaren bidez espazioa bizi eta eraldatzeko modua aztertzeko asmoa zuen 'ARTALDE' lanak. Horrela, aurretik egindako lan bati jarraipena eman zioten (aurretik arakatu zuena), duo-formatuan, komunikazioan sakontzen jarraitzeko, agian animalia-ikuspegi txikiagotik eta hitzari eta keinu-gaiari arreta handiagoa jarritz. Kasu honetan, Begoña Martín aktoreak hartzen du 'kanpoko begiaren' rola, dantza-antzerkiaren lurraldean El Mono Habitado bere konpainiarekin lan egiten duen aktoreak, eta laborategiko prozesua laguntzen du, lankidetzaren gisa.

prod. 2019

PART.3

Led Silhouette

Martxel Rodriguez nafarrak eta Jon Lopez madrildarrak sortutako eta zuzendutako konpainia ATALAKera iritsi zen mugimenduaren hainbat tresna edo ezaugarriren inguruan ikertzeko asmoz. «Pieza itxi bat sortzeko asmorik gabe, orain arte landu dugun hiztegia arakatu nahi dugu, bereziki gure taldearekin, eta ideia eta kontzeptu horiek hainbat buru eta gorputzi nola transmititu ikusi. 'PART.3' amaieratik hasten da, amaitutako obra egin aurretik proban eta errorean jolasteko, ikerketa-prozesu horietan ikasitako esperientziak praktikan jarritz», laburbildu zuten. Matxalen Bilbao koreografoa eta Paula Olatz konpositorea izango dira Led Silhouettek aukeratuko dituen artistak, laborategian ikertze-ko lankidetzak artistiko gisa.

WALLS

Martin Harriague

'Walls' izan zen ATALAKen lehen ekoizpenaren izenburua. Bere sortzaileak, Martin Harriaguek, bost urtez lan egin zuen Israelgo konpainia batean, eta lehen pertsonan bizi ahal izan zuen mundua nola ixten zen harresi berriak erai-kiz. Harriaguek erretratatzeko hormak espazioa artikulatu eta zatitu egiten zuen. Frantsesak bere lanean planteatzen zuten mugimenduaren askatasun eta arintasunak harriaren gogortasunarekin talka egiten zuen, bortizkeria fisiko guztia agerian utziz eta horma sinbolizatuz. «Jolasak, umoreak eta askatasun egarriak ematen duen gorespenak etsipenetik salbatzen gaituzte», aitortzen zuen. Irrigarria da harresi baten atzean isolatzea, fisikoki edo sinbolikoki: Martin Harriagueren horma mugitzen zen, balantzaka ari zen, hauskorra zen; horma frontoia zen, babeslekua, jolaslekua; hormak askatasunaren egarria goraiatzeko zuen. Harriaguek azaltzen zuenez, «Nahiko politikoa» da, eta «hormekin nola elkarrengaitan dugun» azaltzen du.

Myriam Perez Cazabon
(api.)

Proyecto Larrua
Jordi Vilaseca y Aritz Lopez
(eka.)

Martin Harriague
(mai.-aza.)

Led Silhouette
Martxel Rodríguez y Jon López
(abe.)

lab. 2020

ATALAK BIDEO DANTZA

Denis Santacana

Denis Santacananaren proposamenak bete-betean talka egin zuen Covid-19aren pandemia eragin zuen konfinamendurekin 2020ko martxoan eta apirilean. Egoera horren ondorioz, ikerketa-laboretegia berregituratu egin zen, eta bideoa izan zen sorkuntza-tresna eta -formatua. Ikus-entzunezko grabazioak izan ziren, beraz, oinarritzko materiala: «Dantzari bakoitza nondik zegoen eta zuten materialetik abiatu ginen». Nire sormen prozesuetan, Santacanak azaltzen zuenez, «Badago behin eta berriz errepikatzen den zerbait, objektuekin lan egitea, alegia. Pieza askotan objektu jakin batzuen erabilieratik hasten naiz. Kasu honetan, etxeko espazioak erabili ahal izango ditugu, dantzatzeko ohikoak ez direnak, eta, aldi berean, objektuen erabilera planteatuko dugu, ikusteko zer ateratzen den ezohiko elkarreragin horietatik, eta nola baldintzatu dezaketen gure mugimendua». Hautatutako hamalau interpreteak eskola birtualetara joan ziren eta masterclasseak jaso zituzten bideo-dantzaren kode eta poetika jakin batzuekin ohitzeko (David Hinton britainiarraren edo bertako sortzaileen eskutik, hala nola Iñaki Alforja, Maite Bermudez, Gorka Martín eta Alex Pachón). Osagarri gisa, gidoi bat sortzen eta espazioak kokatzen lan egin zuten, banakako proposamenak eta talde-lana konbinatuz. Laboretegi horri esker, bestalde, Dantzertirekin lankidetzaren formalizatu ahal izan zen (laugarren mailako ikasleen prozesuan izandako harrerari esker) eta ekintza hedatu zen Kroaziako Regards Jaialdiaren laguntzari esker, ATALAKeko interpreteekin, Portugalgo Kale konpainiako kideekin eta Biarritz/Bayonneko Dantza Kontserbatorioko ikasleekin sinergiak sortuz.

CIUDAD EN CREACIÓN

Laida Aldaz

Bigarren laborategia (abuztuan eta irailean programatua) Aldaz izan zen. Bere egoitza Dantzagunearen eta Los Arcosekoko Carmen Thyssen Bornemisza Kultur Etxearen (DNA Nafarroako Dantza Jaialdiarekin formalizatutako lankidetzaren esparruan) instalazioetan egon zen. Bere lana, site-specific bat, inguruaren behaketan oinarritzen zen, espazioen konposizioa eta hiria bera kontuan hartuz non, nola eta zein material sortu erabakitzeke, eta koreografia-materialaren errealitatea espazio eta leku desberdinekin trukatzeko. Lorand Janos Choreoscope bideo dantza jaialdiko zuzendariak lagundu zuen prozesu hau kanpoko begi gisa. «Dantzaren eta espazioaren arteko harremanean sakondu dugu. Nola bihurtu eguneroko espazioak, kaleak, hormak... eszenatoki?», galdetzen zuen. «Espazio bakoitzak eskaintzen zizkigun testuran, kolorean, argitasunean eta elementuetan oinarritu gara», azaldu zuen elkarrizketa batean, eta dantzariaren mugimendua espazioan proiektatzeko moduari buruz eta beste interpretatzaile batzuekin eta arkitekturarekin berekin harremanetan jartzeko moduari buruz zuen interesa nabarmendu zuen.

PALABRAS/ OBJETIVOS EN MOVIMIENTO

Eneko Gil

Eneko Gil bigarren aldiz itzuli zen ATALAKera. Lloyd Newsonek zuzendutako DV8 Physical Theater konpainiaren hainbat lanen zatiak erreferentzia gisa hartuta pieza berri bat sortu nahi zuen, eta horiei buruz, geruzetan, testuetan, diskurtsoetan eta elkarrizketetan bezala, gehitu. «Erabiliko edo sortuko ditugun testuak generoaren gaiaren inguruak izango dira: maskulinitatea, feminitatea, zer den gizon izatea, zer den emakume izatea, zer den gizarte heteronormatibo eta patriarkal batek ezarritako arauetara ez etortzea», adierazi zuen. Dejabu Panpin Laborategia antzerki konpainiako kideek laborategi honen kanpoko begi gisa jardun zuten, "Pertsona edo objektuekiko mugimenduen, kontaktuaren edo mugimenduaren errepikapenean edo landu beharreko jarraibideen abiapuntu izan daitekeen erritmo tradizionalan" oinarrituta.

prod. 2020

2020an gonbidatutako koreografoak

NIKOLA

Carmen Larraz

«Interesatzen zait ikertzea nola adierazi artearen bidez zientziak garatu dituen kontzeptuak, berez edertasun handia dutenak eta bizitzari gure begirada aberasten diotenak», idatzi zuen Carmen Larrazek 2020ko otsailean. Haren ideia gorpuzten joango zen hurrengo hilabeteetan, 'Nikola' bihurtu arte, Idoia Zabaleta eta Adriana Pous Dantzaz-eko zuzendari artistikoaren laguntzarekin. Bi astetan zehar, iraila eta urria bitartean, Larrazek estudioa partekatu zuen interprete talde batekin, elektromagnetismoarekin lotutako ideiak mugimendu eta konposizio koreografikora itzultzeko. 'Nikola' k publikoa gonbidatzen zuen erakartzen, uxatzen, ordenatzen eta desordenatzen ziren gorputzak eszenan ikustera, «Mundu ezaguneko partikula bakoitza konektatuta mantentzen duen indar eder batek antolatutako itxurazko kaos batean». Giza harremani buruzko metafora bat, dantzaren fisikaltasunetik abiatuta.

Denis Santacana

(mar.-api.)

Laida Aldaz

(eka.)

Eneko Gil

(aza.-abe.)

Camen Larraz

(ira.-ots.2021)

*Ciudad en Creación Laborategia - Lai-
da Aldaz, San Adrián Nafarroa
©Blanca Razquin
(2020)*

2021

esperimentazioa eta transferentzia lagunduz

«Euroeskualdeko koreografia-ondarea sortzea» eta lurraldeko espazio eszenikoei «kalitatezko programa» ematea, «Bitartekotza-tresna» berriak eskaintzeko, ahaztu gabe «laborategi-ko prozesuak zehaztasun handiagoz egokitzea sareko bazkideen jarduerara edo jardueretara, komunitatearekiko transferentzia-/transmisio-prozesua indartuz». Erronka horiek ATALAK proiektuaren oinarri zen plan estrategikoan txertatzen ziren.

Esperimentazio-laborategiek zehaztutako formatuarekin jarraitu zuten. Hamabost lanegun estudioan (10-14 interpreterekin) eta aste bat prozesu horien irekierari buruz. Ibilbideak hainbat fase zituen, argi eta garbi markatuta: (a) Prestaketa, Bertha Bermudez, Idoia Zabaleta eta/edo Mizel Théret-en ekarpenetatik elikatzen zen koreografo bakoitzari alde aurretik lagunduz; (b) Ekintza eta gogoeta, proposamenak eta lan-metodologiak trukatzeko espazioak irekiz; eta (c) Erakusketak, non laborategian

jorratutako galderak eta gaiak bi azalpen-formatutan erakusten baitziren, bazkideen sare publikoan.

Denbora horretan, sareak hiru esperimentazio-laborategi bultzatu zituen (Itsaso Cano nafar sortzailea eta Eva Guerrero eta Amaia Elizaran euskal koreografoak hartu zituzten), eta Carmen Larrazek 2020an hasitako ekoizpen-laborategiaren prozesua amaitu zen. Osagarri gisa, sareak lehen aldiz deitu zuen sortzaile finkatu bati bereziki zuzendutako laborategi bat. Hautatua Hilde Koch izan zen, William Forsythe eta Nacho Duatoren kolaboratzailea. Laborategiko eta sorkuntza prozesu horiek ia 30 bitartekaritza-ekintzarekin osatu ziren (hogei bat irekiera, bi estreinaldi eta zazpi saio eskola-ikasleekin).

Lan horien irekierak Gasteizko Felix Petite Antzokian, Gipuzkoako Dantzagunean, Tabakalera (Kamaleoiak Gara programarekin batera), Nafarroako Museoa, Tafalla Kulturgunean, Lizarrako Kultur Etxean (DNA jaialdiaren barruan) eta Malandain Ballet Biarritzeko CCNn izan ziren. 2021eko martxoan, apirilean, ekainean eta abenduan izan zen.

Bitartekaritza programak, gainera, DantzaZubiarekin jarraitu zuen. Aldi berean, sareak topaketa tematikoen programa bat diseinatu zuen, sektorearentzat interesgarriak diren zenbait gairi arreta jartzeko aukera eman zutenak, hala nola Eusko Jaurlaritzaren ekoizpenerako laguntzak, prestakuntza eta profesionalizazioa, konfinamenduaren eta pandemiaren ondorioak sormen-ehunean eta audientzietan, bitartekaritza-tresnak eta metodologiak (barreiatzeko gaitasuna zabaltzeko duten rolar dagokionez) eta erakunde publikoek eta dantzako dokumentazioak duten harremana.

Esperimentazio laborategia, Groove, Itsaso A. Cano. Uribarri Atxotegi, Ane Gabilondo, Maider Gonzalez, Maialen Alberro, Amaia Cabrero-Saizar, Iratxe Bilbao, Iñigo Remente-riarekin. ©Blanca Razquin (2021)

lab. 2021

GROOVE

Itsaso A. Cano

«Nondik abiatzen da mugimenduarekiko nire motibazioa? Zein estimulak aktibatzen dute mugimendu hori? Mugimendua pentsamenduaren aurrekoa da? Estimulu horiek guztiek modu berean jokatzeko al dute? Sortzen diren mugimenduak katalogagarriak al dira eta erreproduzitu, idatzi eta koreografiatu al ditzakegu?». Galdera horiek izan ziren Dantzaz-eko interpretekin, Dantzerti-ko dantza espezialitateko azken kurtsoko ikasleekin eta Euroeskualdeko beste interprete batzuekin partekatu zuen esperimentazio-proposamen baten abiapuntua. Guillermo Medinek eta Mikel Nietok Itsaso A. Canori lagundu zioten groovearen bila, musikatik abiatuta sormen prozesua bultzatuz. «Aldaketa oso azkarren mende gaude. Oso gauza sinple baten gainean denbora luzean egotea, bat-batean ostrak!», adierazten zuen Itxasok, eta groovearen ideiak kontzeptu «magikoa» suposatzen du, aretora eramateko gai dena, interpreteekin batera, mugimendu errepikatuak, espontaneoak, errebotekoak, «Kutsatzeko gaitasun handiagoa» duten eta talde batean «arnasketa komuna» bezala funtzionatzeko gai diren mugimenduak aztertzeko.

EN MITAD DE NINGUNA PARTE

*Eva Guerrero eta
Garazi Lopez de Armentia*

“Non hasten da gorputz bat eta non amaitzen bestea?” Galdera hori izan zen Eva Guerrerok eta Garazi Lopez de Armentiak DNA Nafarroako Dantza Jaialdian (Nafarroako Gobernuak antolatua) egin zuten laborategiko lanaren jatorria. Haren ikuspegiak arreta berezia eskaintzen zion gorputz baten eta bestearen artean dagoen espazio horri, espazio hori entzuteari eta haien arteko zentzumen-jolasari. Pertzepzioak eta estimuluek, mugimendu handiak eragiten dituzten keinu txikiek, eta inguruek eta mugek bilaketa-lana egin zuten, Guerreroren hitzetan, bidera begira. «Pentsatzen eta probatzen dugunean, esperimentatzen dugunean, eboluzionatu egiten dugu. Hori transmititu nahi dugu, batzuetan kulturak bota egiten duelako, joan egiten delako eta gero berdin zaiolako. Kasu honetan, eskutik helduta joatea proposatzen dugu», aitortzen zuten beren lana Gasteizko Félix Petite Antzokian erakutsi aurretik.

prod. 2021

ARIMA

Amaia Elizaran

Ahotsak, arnasketak, soinuak eta gorputzak Elizaranen ibilbidea laguntzen dute. Elizaranen lana inprobisazioaren inguruko ikerketa-prozesuetan eta espazio ez-konbentzio-naletarako koreografia-sorkuntzan oinarritzen da. Elizaranek Mizel Théret dantzari eta koreografoaren eta Liam Ó Maonlaí musikari irlandarraren aholkularitza izan zuen. «Nire asmoa nire proiektu berria, 'Arima' deituko dena, ATALAKen irutea da. Egoitza honek aukera ematen dizu zure hurrengo lanari lotutako ideiak esperimendatzeko. Kanpotik buruan ditudan ideiak ikusteko balioko dit, bestela ezingo nituzkeenak», azaltzen zuen koreografo tolosarrak bere bizilekuari ekin aurretik.

QUORUM

Hilde Koch

ATALAK 2021en programa Hilde Kochen produkzio-egoitzarekin osatu zen, eta hark, prestakuntza-fase baten ondoren — 2021eko apirilean —, sei asteko lan-aldia hasi zuen Dantzaz-eko interpreteekin batera. Bere lana Paula Olaz konpositorearen, Tytti Thusberg moda jasangarriko diseinatzailearen eta Alaine Arzoz argiztapen-diseinatzailearen ekarpenez hornitzen da. Ikerketa koreografikoko ariketa baten bidez, Kochek «sosegua eta soiltasuna aurkitzeko» lekua bilatzen zuen, giza harremanen izaeraz eta zentzuaz hitz egiteko. William Forsytheren edo Nacho Duatoren kolaboratzaile hurbila izan zen hainbat urtez, eta koreografo donostiarrak publikoari bildur- eta edertasun-uneetara helarazten dizkioten ekintzak marrazten ditu. Eszenatokiarene gainean, lau elementu naturaletan -ura, sua, airea eta lurra- oinarritutako konposizio abstraktuak birsortzen ditu, eta antzinako mundu hori sinbolizatzen dute, oraindik ere gurekin dagoen eta bizi dugun hauskortasuna inspiratzen dutenak.

Deskribapena QUORUMen interpretaziotik, Hilde Koch,
Marina Esquisabel, 2021

"Piezaren hasiera atzeko aldeko eskuineko kornurrean dagoen ekorketa batekin planteatzen da, zenital batek eta sua simulatzen duen soinu leun batek argizatuta. Sortzen ari den giroa dantzarekin sendotzen ari da, eta pixkanaka agertokian sartzen ari dira, erraztatzera hurbilduz. Kuboaren erdigunea argitzen duen argiarekin jolasten dute, kontaktu txiki baten bidez haien artean partekatuzeko kontzeptuarekin. Suaren soinua eta dantzarien arteko kontaktua desagerrarazten duten kanpaiak jotzen hasten dira, mugimendu sotila errebote txiki batera eramanez lurrera, kanpai-hotsen isla gisa. Kanpaiak desagertzen dira eta interpreteen gorpuztasuna eraldatzen duen lurreko bibrazio bat hasten da, errebotea eta jauziak areagotuz, talde osoak aurrera egin eta eszenatokia inguratu ahala, eskuin aurreko izkinara iritsi arte.

2021an gonbidatutako koreografoak

Itxaso A. Cano
(mar.-api.)

Eva Guerrero
Garazi Lopez de Armentia
(eka.)

Hilde Koch
(ira.-aza.)

Amaia Elizaran
(abe.)

*Quorum, Hilde Koch. Marina Esquisabel,
Laura G. Latasa, Maddi Gaztelumendi,
Raul Abentin, Iñigo Rementería eta
Beñat Urrutia
©Blanca Razquin
(2021).*

epilogo

---

bigarren mailako erre- pideak: ahal denaren dantza

Ez dirudi erraza egoitza artistikoko praktikek aurrez aurre dituzten erronkei heltzea, mugak edo mugak kontuan hartu gabe. Jakina, denboraz ari gara, baliabide ekonomikoez, prozedura iragazkor eta malguez, espazio egokiez edo ekipamenduez... Baina baita sentsibilitateena, laguntzeko eta entzuteko moduena eta kuantifikatu ezin diren beste ikasgai batzuen ere. Horrek guztiak zuzeneko edozein prozesu artistikoren esperientzia bildu, barneratu eta zeharkatzen du.

Baina zer osagai behar ditu laborategi koreografiko batek? Gai hori nodala izan da ATALAKen historian, eta galdera horrek bultzatzen ditu bultzatzaileak. Sarea konektore bat izan da triangelu itxurako diagrama horretan, eta sorkuntza koreografikoa testuin-

guruarekin eta komunitateekin lotzen du. Begirada zabalari esker egin du, edozein ikerketa eszenikoren aukerak kultur erakunde eta zentroen ahotsak, sortzaileen ekarpenak, ikusleen presentziak eta sektoreko beste eragile batzuen konpromisoak erakartzea eskatzen duen polifonia koralaria erantzuten diola onartuta.

Leku horretara iristea posible izan da — askotan gertatzen den bezala —, bigarren mailako errepideak hartuz, lortu nahi zen tokira iristeko premia saihestuz (emaitza), leihatilatik begiratzuz, alde batera eta bestera, gure aurrean aukeraz beteta irekitzen den lurralde horri... Bide periferiko horiek ez dituzte saihesten abiapuntuaren (inspirazioa, sormen-pultsioa...) eta helmugaren (obra) artean dauden espazio horiek, eta onartzen dute ibilbidea zedarritzen duten geltoki guztiek aintzat hartzea eta artatzea merezi dutela. Horietako bakoitzean gelditu behar da. Sorkuntza proiektu batean ematen dugun bitarteko urrats bakoitza baliotsua da eta hori posible egiten duten guztien esperientzia berresten du. Izan ere, Atalak **ahal denaren dantza** izan da. Baina bada zerbait are garrantzitsuagoa, **etortze** **dagoenaren dantza** izan nahi du. Sarea bere laborategi-programa birformulatzen ari da, eta urte anitzeko funtzionamendu-sistema bat martxan jartzea espero du, epe ertainerako plangintza-ereduak erraztuko dituena, eragin artistikoen neurketa indartuko duena eta bitartekotza- eta hausnarketa-programak indartu eta zabalduko dituena, ehun zabalago baten garape-

nean sakonduz eta prozesu artistikoak beste profil sortzaile batzuetara zabalduz. Ahal dena, uste dugu, etortzeko da beti hain inspiratzaileak diren bide periferiko horietan zirkulatzen jarraitzen badugu.

ATALAK jardunaldiak, ©Beñat Gereka (2022)

ATALAK sarearen eboluzio - glosarioa

ATALAK sarearen eboluzio-glosario hau alfabetikoki ordenatutako terminoetan egituratzen da eta azaltzea eta testuinguruan kokatzea egokitzen jotzen ditugun adieren definizioak proposatzen ditu. Definizioek, bestalde, funtsezko bi galderari erantzuten diete: zer da? Eta nola egiten da?

akonpainamendua

ATALAKEk programatzen dituen koreografia-egoitzetan (laborategiak) sortzen diren behar artistiko eta sozialak entzutea da. Laguntza hainbat formatutan eman daiteke, iraupen luzeagoan edo laburragoan, eta hainbat lanbide-profiletan oinarritu daiteke. Denbora horretan, hiru laguntza-mota egin dira:

lankidetzak artistikoa

Koreografoak egoitzan aukeratutako beste artista batzuek egiten duten akonpainamendua da, 2 eta 4 egun arteko iraupena duena, eta prozesuan dagoen proposamenari beren ezagutzak ematen dizkiote.

kanpoko begiak

Adierazpen hau gonbidatutako koreografoari bere proposamen artistikoa egoitzan testuinguruan kokatzen lagun diezaioketen edo gida dezaketen akonpainamenduan adituak dira. Bere ekarpenak laborategiak hasi aurreko bi topaketa telematikoren bidez zehazten dira.

dokumentazioa

Laguntza-tipologia honen helburua hausnarketa aberastea eta egoitzan zehar gertatzen den guztia dokumentatzea da. Dokumentazioak formatu idatziak, grafikoak edo ikus-entzunezkoak hartzen ditu, eta horiek informazio garrantzitsu gisa itzul daitezke prozesua birbideratzeko edo a posteriori erabiltzeko, lagin-proposamenak eta sarearen bitartekotza-ekintzak inspiratuz.

prozesu koreografikoaren irekiera

Laborategietara gonbidatutako artisten eta egoitzako prozesutik kanpoko publikoaren arteko truke-prozesuak dira (egindako lanaren azalpen eta erakustaldien bidez formalizatzen da). Irekitzeak — sareari lotutako espazioetan programatuak — laborategien ondoren edo azken faserantz egiten dira, eta ordubete inguruko iraupena dute.

sorkuntza koreografikoa

Ideia, egitura eta metodologia koreografikoak ikertu eta eraikitzeke prozesu bat da, non artista gonbidatuek konposizio koreografiko bat sortzen laguntzen duten, jakinda emaitza ez dela nahitaez erakutsi behar. Sorkuntza koreografikoen metodologia eta iraupena alda daitezke. Sareak laborategien formatuan kokatzen ditu eta astebete eta hiru aste artean luzatzen dira.

Akitania Berria - Euskadi – Nafarroa Euroeskualdea

Hiru eskualde dira, bi estatu, lurralde bat: lankidetzarako esparru komun bat, mugaz gaindiko, eskualde arteko eta Europako garapen ekonomiko, sozial eta kulturalari laguntzen dioten proiektuak sustatzeko. ATALAK sarea Euroeskualdeak 2019tik ematen dituen diru-laguntzek lagundutako kultur proiektuetako bat da.

laborategiak

ATALAK sareko egoitzei esleitutako terminoa da. Ikerketa eta sorkuntza koreografikoa bultzatzea dute helburu. Laborategiak gauzak probatzeko gunehori dira, non artistek huts egin dezaketen eta ikertu. Baldintza edo murrizketa bakarra da ikerketak eta proposamenak 8 eta 12 arteko koreografia-interpreteteei zuzenduta daudela, aste bat edo bi irauten dutela eta hainbat laguntza-modalitate dituztela.

idazketa koreografi- koa *laborategia*

Talde esplorazio eta sorkuntzarako laborategia da, dantzaren funtsezko parametroetatik abiatuta, hala nola espazioa, denbora, asmoa, forma, eta aldagai horien guttien arteko eraikuntza eta interakzio posibleak. Laborategi honek hiru asteko iraupena du: bi aste esploraziorako eta beste bat egoitzan bititako prozesuak jendeari irekitzeko.

esperimentazio *laborategia*

Bi asteko iraupena duen koreografia-ikerketara bideratutako egoitza bat da, beste artista batzuen eta dokumentalista baten laguntza jasotzen duena, eta sareko erakunde bazkideek hartzen duten erakusketa-formatuko irekiera batekin ixten dena. Laborategi-tipologia hori 2019tik 2022ra bitartean gauzatu da.

interpretazio

laborategia

(oraindik definitzeko prozesuan dagoen modalitatea). Hainbat diziplinako interpreteen artean ezagutzak trukatzeko eta deskubritzeko laborategia da, lan egiteko modu eta gaitasun berriak aztertze helburuarekin. Astebeteko iraupena du eta peer-to-peer formatuan garatzen da, non ATALAK sareko beste artista batzuek parte har dezaketen.

transmisio

laborategia

Laborategi horietan, ATALAK saretik igaro diren koreografoek beren proposamen artistikoak garatzen jarrai dezakete (dagoeneko ikertuak), Euroeskualdeko prestakuntza- edo profesionalizazio-guneetako dantza-ikasle talde batekin.

mediazioa

Interfaze horretan, egoitzetako koreografia-sorkuntzako prozesuetatik sortzen diren printzipioak, jarraibideak eta ezagutza beste pertsona batzuekin batera aurkezten eta azaltzen dira. Oraingoz, ATALAKek publiko orokorrari zuzendu dio bitartekaritza, baita dantzazaleei (amateurrak) eta ikastetxeei ere.

sortze-prozesuak irekitzea

Egoitzetatik kanpoko pertsonekin elkarreragiteko espazio hori da, koreografia-sorkuntzako prozesuak ikusarazteko eta zabaltzeko asmoarekin.

ATALAK tailerrak

Mugimenduaren eta bere idazketaren izaerara hurbiltzen dituen esperientzia bat izan nahi duten publiko amateur batekin edo dantzako ezagutza praktikorik gabeko publiko batekin trukeak dira.

ekoizpen koreografikoa

Ikerketa koreografiko bat da, non artistek dantza-ikus-kizun baten ekoizpenerantz lan egiten duten. Ekoizpen koreografikoen metodologia eta iraupena alda daitezke. Dantzaz-en lankidetzari eta koprodukzioari esker, ATALAK sareak 2019, 2020 eta 2021 artean egin zituen ekoizpenak 6 asteko bizileku formatuan kokatu zituen, laguntza artistikoarekin, altxaera teknikoarekin eta estreinaldiarekin. Aipatzekoa da Dantzazek sorkuntza horietako batzuk bere errepertorioan integratu zituela biretako programen bidez, pieza koreografiko horiek Estatuko eta nazioarteko eszenatokietan bizitzeko aukera emanaz.

sarea

Konexioak osatuz eta materialak edukiz batzen diren puntuen ideia horren inguruko metafora da. ATALAK sarearen kasuan, koreografia-sorkuntzaren eta -ekoizpenaren eremuari lotuta Euroeskualdeko eragileen artean ezartzen diren elkarrekintzak eta elkarteak dira.

ATA-LAB hausnarketa

Diskurtsoari, ebaluazioari eta garenaren eta egiten dugunaren ulermenari eskainitako espazioa da. Aldi berean, sarea kohesionatzera eta haren hazkundea suspertzera bideratutako gunea da, ekintza heterogeneoen multzo baten bidez, hala nola topaketak, jardunaldiak edo aholkularitzak.

erresidentziak

Termino konplexua eta polisemikoa da, hainbat esanahi hartzen baititu ATALAK sarearen barruan. Horren bidez, erakunde batek arte-, sorkuntza-, ikerketa- edo ekoizpen-proposamen bat egiteko artistei egiten dien harrera izendatzen da. Bizitzea da, zalantzarik gabe, termino horren definizio onena eskaintzen diguna, hau da, bere ohiko lan-eremuaz bestelako leku batean aldi batez bizi den eta bere sormena suspertzen duten beste inspirazio-iturri batzuekin harremanetan jartzen den artista gonbidatu baten harrera.

Egoitzak desberdinak dira sortzen duten harreman pertsonalean eta materialean. Espazioen lagapen gisa formalizatu daiteke, non artistak espazioaren alokairua ordaindu gabe lan egiten duen; baina baita sorkuntza- edo ekoizpen-egoitza gisa ere, non sorkuntza edo ekoizpen koreografikoaren prozesuari laguntzeko ordainsari bat dagoen. Egoitza teknikoak altxaera teknikoa eta produkzioan laguntzen dioten profesional guztien inplikazioa barne hartzen ditu.

etorkizuneko hitzak

*Zer hitz emango zenioke zerrenda
honi?*

Ordena eta betiereko
kaosa

Komunitarioa

Interpretea

Networking-a

Kultura-kudeaketa

Ekosistemak

Zaintza

Legatuak

• •

• •

• •

*geure buruari
egiten dizkio-
gun galderak*

Zer
esan nahi du
solbentziak?

Nola bateratu
gure ekintza-
sistemak?

Zer da gaur egun
dantza-interpre-
tea izatea?

Zer
sortzen dute
gure ekintzek?

“

*I think of the eyes.
Many moving parts!*

*I think of seeing.
There's more to it than
meets the eye.*

*I think of vision and movement.
One gives rise to the other.*

*WHAT DO
WE SEE IN
A DANCE?*

”

Lisa Nelson (2001)

*Laborategia -
Becky Siegel, El
equilibrio entre
sujetar y soltar,
@Blanca Razquin
(2022)*

itzulpenak

Itzulpena hizkuntza jakin batean, ahoz edo idatziz, beste hizkuntza batzuetan hitz edo adiera jakin bat duen esamoldea adierazteko erabiltzen den terminoa da. ATALAK sarearen testuinguruan, ideia hori laborategietan parte hartu duten artistek egindako gorputz-esperientziak, jarraibideak eta ariketa koreografikoak lantzeko aplikatzen da. Itzulpenek sorkuntza koreografikoaren hainbat alderdi mugitzera, idaztera eta ulertzera bultzatzen duten jarraibideak proposatzen dituzte, proposamen horiekin dantzan interesa duen publikoa ohitu nahian, baina ez nahitaez dantzan esperientzia duena. Proposamen bakoitza prozesu desberdin batean zentratzen da, ATALAKen sorkuntzetan edo ekoizpenean parte hartu duten artisten unibertso koreografikoak hurbiltzen dituena.

itzulpenak

bajo continuo

Marta Coronado (2017)

«Gorputz bakoitza unibertso berdingabea da; kontatzen edo dantzatzen den istorio bakoitza besteengandik bereizten da modu pertsonalean ikusgai izate hutsagatik»

●
espazioa, bi partehartzaile gutxienez eta musika barrokoa

●
30-45 min

"Bajo Continuo" ren itzulpena hiru fase osagarritan egituratzen da: ispilua, translazioa eta konposizioa. Itzulpen honek Marta Coronadoren unibertso artistikorako sarrera bat proposatzen du, mugimenduen sorkuntzaren, mimesiaren, ibilbide espazialen, konposizio koreografikoaren, memoriaren eta entzumenaren esplorazioaren bitartez.

*Bajo Continuo,
@Blanca Razquin
(2017)*

1. fasea ispilua

Ispiluaren joko xumean oinarrituta, gure aurrean dugun pertsonaren ekintzak zehatz-mehatz kopiatzen ditugu.

Horretarako:

1. Musika barrokoa jartzen dugu.
2. Pertsona bakoitzak keinuen eta mugimenduen sekuentzia bat sortzen du, inspirazio musikaletik abiatuta, bere ordena eta edukia gogoraraziz, beste pertsonak erreproduzitu eta errepikatu ahal izan ditzan.
3. Aukeratuko dugu nor den (A) kopiatuko duena eta lehenengo bere mugimendu-esaldia egingo duena (B).

4. Aurrez aurre jarriko gara, eta (B) k asmatutako sekuentzia kopiatzen eta ikasten hasiko gara, behar den guztietan errepikatuz.

Rola aldatuko dugu eta urrats berak egingo ditugu (2 eta 3).

5. Erritmoarekin jolasten has gaitezke, sortu duguna aldatzen, motelago joaten, azkarrago errepikatzen, beste pertsona ezustean harrapatzeko.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

2. fasea traslazioa

1. Pertsona bakoitzak sortu dugun mugimendu-materialarekin nolabaiteko lotura duen forma geometriko erraz bat marrazten du paper batean.

- 2. SAurrekoaren gainetik jartzen dugu forma bera. Bi forma geometriko berdin eta bata bestearen gainean dituen marrazki hau gure ibilbide espaziala bihurtuko da gauden lekutik.

• 3. Espazioan ibiltzen gara forma geometrikoa sortuz, eta hasierako puntua eta amaierako puntua zein diren definitzen dugu.

• 4. Bigarren forma geometrikoa jarriko dugu espazioan, eta forma geometrikoarekiko elkargune-espazioei erreparatuko diegu.

• 5. Beste pertsonarekin gure forma geometrikoak eta ibilbide espazialak trukatzeko ditugu.

• ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

3. fasea konposaketak

• Behin mugimendu-materia, ispilukonposizioa eta marraztu ditugun forma geometrikoari jarraitzen dien espazioa ditugunean, espazioan zehar mugitzera jolastu gaitezke, ispilujokoa eginez eta, aldi berean, forma geometrikoaren espazio-translazioa mantenduz. (A) -k sortutako proposamenetik (B) -ra pasa gaitezke, eta modu geometriko batetik bestera. Eta sakoneko musika barrokoarekin erlaziona gaitezke, gutxi gorabehera, nola eragiten digun ikusteko.

• ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

amarrak

Matxalen Bilbao (2018)

«Eskuetatik helduta. Giza soka bihurritu, tenkatu, lasaitu, lotu, lisatu, askatu egiten da»

Matxalen Bilbaoren 'Amarrak' laborategiaren itzulpena bi zatitan banatzen da. Lehenengoak izaera indibiduala du, eta gorputzetik abiatuta mugimendua sortzeko aukeretan zentratzen da. Bigarrenak, taldekoa, aurretiazko bilaketa garratzen du eta gorputza desartikulatzeke eta fiskalitate berri bat sortzeko aukerak eskaintzen ditu.

●
espazioa eta pertsona talde bat (gutx. 3 perts.)

●
30-45 min

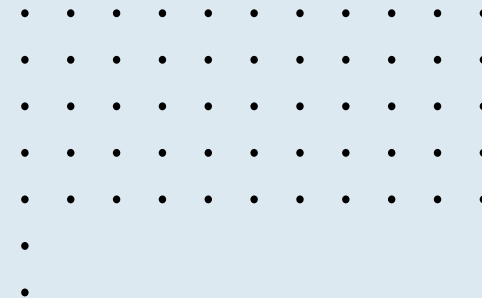

1. fasea omoplatoen miaketa

Lurrean ahoz gora etzanda, omoplatoen kontaktua sentitzen dugu lur-rean, eta haien gainean bermatzen gara. Ondoren, horietatik abiatuta mugitzen gara, nola bultzatzen, laz-tantzen, lurra ukitzen duten sentituz, gainazalean dauden euskarriak bilatuz. Bitartean, gorputzeko beste atal batzuk modu desartikulatua mugitzen uzten ditugu. Miaketa horretan denbora eman ondoren, gorputza bertikalera eramateko modua bilatzen dugu, eta pixkanaka altxatzen joaten gara, beti omoplatoen mugikortasuna eta gainerako gorputzaren desartikulazioa bilatuz.

Zutik gaudenean, animalia baten irudia gehitzen dugu (nahi duguna). Bere fisikotasuna gogoratzen dugu animalia bezala mugitu nahian. Ez du hitzez hitzeko erreprodukzioa izan behar. Normala ez den beste gorputz bat esploratzea da asmoa, ohikoa ez dena... animalia baren berezko ezau-garri bat, gure mugimenduak ohi ez bezalakoak izan daitezten. Lehenengo gunean mugitzeko modu hori esploratzen dugu, gero lekuz aldatzen dugu eta erritmo-aldaketekin jolasten gara.

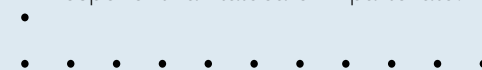
Amarrak,
@Blanca Razquin
(2018)

2. fasea amarrak

Eskuetatik heltzen diogu elkarri. Omoplatoak sentitzen ditugu eta lehen egin dugun animalia mugimenduan pentsatzen dugu. Giza soka bihurritu, tenkatu, lasaitu, lotu, lisatu, askatu egiten da. Ukondoak ez dira barruan sartzen, ez daude flexionatu-ta; mugimendua miatzen dugu omoplatoetatik, aurrez egin dugun bezala. Burua besoetan sar dezakegu; oinek enborraren ondoren jarraitzen digute, baina mugimendu handirik gabe. Garrantzitsuena giza soka, besoen tentsioa eta gorputzaren pisua dira.

Sokaren puntak dira gidatu, eragin, eraman eta irekitzen direnak, hariak eta une jakin batean tentsioa sortu eta soka apurtzen duten arte. Soka hautsi ondoren iristen garen espazioan, egin ditugun ekintzen gorputzean gera daitekeen oihartzuna entzuten dugu, begiak ixten ditugu eta arnasa hartzen dugu. Erresonantziarik ez dagoela sentitzen dugunean, begiak ireki ditzakegu eta bizitako esperientziak taldearekin partekatu.

part 3

Led Silhouette (2019)

'Part 3' laborategiaren itzulpena hiru zatitan banatzen da: mugimenduaren ezaugarriak, espazio-mailak eta diagrama. Horiekin, gorputzaren fiskalitatea, inprobisazioa espazio-mailetan eta inprobisazio-partituren sorkuntza aztertzen dira.

●
espazioa, papera
eta talde bat
(gutx. 3 perts.)
●
30-45 min

Part 3
@Blanca Razquin
(2019)

1. fasea hiru mugimendu-ezaugarri

tonikoa

Gorputzeko tentsio muskularrik handiena aktibatuz ibiltzen gara espazioan zehar. Behin espazio osoan ibiltzea ezarrita, oztopoak imajinatzen ditugu eta horiek saihesteko moduan pentsatzen dugu, erritmo eta energia desberdinekin jokatzeko dugu.

urtsua

Giza gorputza ur-edukiontzia bat dela uste dugu. Barruan ur asko edo gutxi dagoen zehazten dugu. Berak mugitzen gaitu gorputzeko leku batetik bestera. Haren sendotasunarekin ere jolas dezakegu, eta ura tenperatura desberdineko beste substantzia likido batzuetan eraldatzen dela pentsa dezakegu. Definitu dugun uraren nolakotasunarekin espazioan zehar mugitzen gara.

bibratu / shaking

Lekuan, zutik, gorputzaren zati batean kontzentratzen gara eta dardaraka hasten gara. Abiadura maximora igotzen dugu, lehertuko balitz bezala, eta une horretan gorputzaren beste alde batera aldatzen dugu prozesu bera errepikatzeko. Gero, nolakotasun horrekin desplazatzen saia gaitetzeko.

2. fasea hiru espazio-maila

Altua, ertaina eta baxua dira gure grabitate-zentroarekiko espazio-mailak. Altua da gure buruen gainetik dagoen eremua. Erdikoa da gure aldaken eta behealdearen parean dagoen eremua, oinaldea eta zorua. Hiru maila horietan nola mugitu aztertzen dugu, batetik bestera pasatuz. Ondoren, mugimenduen nolakotasunak azter ditzakegu maila horietan.

3. fasea diagrama

Miaketa fisikoko ariketa honen ondoren, gelditu eta diagrama bat sor dezakegu, non mailak, nolakotasunak eta ibilbide espazialak adierazten dituzten sinboloak marrazten diren, gero gure partitura beste pertsona bati pasa ahal izateko.

nikola

Carmen Larraz

Nikola,
@Blanca Razquin
(2020)

Ekoizpen honen itzulpena hiru fasetan egituratzen da: grabitatearen esplorazioa, bihurtura eta aurreko faseen konbinazioa bikote-lan batean. Carmen Larrazen proposamenak espazioa esploratzen lagunduko digu, gorputzaren grabitate-zentroaz jabetzen, gorputzeko bihurtura eta espiralen sorrera ulertzen eta taldekako eta binakako entzumenaren garatzen.

●
espazioa eta talde
bat.

●
30-45 min

1. fasea grabitate eta erlazio espazialak

Bikoteka, pertsona bat espazioan desplazatzen da eta besteak aldatu eusten dio lurrerantz indarra eginez, pisua emanez larritasun-sentsazioa sentitzeko.

Gorputzaren erdiguneak eta grabitatearen sentsazioak espazioan zehar mugitzen laguntzen digute.

Lekualdatzeko modua aztertu eta sentitu ondoren, rola aldatu eta beste pertsonak desplazamendua frogatzen du.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

2. fasea bihurtura aztertzea

Mugimendua gorputzaren atal baten bihurtura batetik sortzen da, beso bat izan daiteke omoplastotik, aldatatik, bizkarretik... tentsio bat sortuz energia metatzeko asmoz. Tentsio hori mantendu ondoren — ahal dela arnasketarekin konektatuta (inhalazioa) —, arnasketatik askatu eta bihurtura desegingo dugu, sortzen den espiralaren gorputzaren ibilbidea eta espazioan duen mugimendua sentituz. Urratsak eta desplazamendua gehitu ditzakegu bihurturaren energia askatzean, betiere gorputzaren pisuaz jabetuta. Bihurtura egiten

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

- duten gorputz-atalak aldatuz esploratzen dugu, tentsioa lasaitzen denean zer gertatzen den ulertuz. Arnasketarekin gero eta gehiago erlazionatzen gara, taldean elkar entzun dezakegu eta horren bidez konektatu ere bai, bihurturak sinkronian egiteko.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

- **3. fasea**
- **binakako lana**
- Bihurturaren eta grabitatearen miktetik abiatuta. Bikoteka jarriko gara pertsona bat bestearen aurrean, elkarrengandik urruntzen gaituen espazio batekin. Pertsona bakoitza espazioan mugitzen da, grabitate-zentroa bilatuz, bakoitzaren artean dagoen distantzia mantenduz, eta, aldi berean, beste pertsonaren grabitate-zentroa behatzen eta ulertzen du espazioan desplazatzen denean.

- Beste pertsonarengana hurbiltzeko eta harekin topo egiteko uneak bilatzen ditugu. Bestearen espazioa, energia, grabitate-zentroa sentitzeko, bihurturaren esplorazioarekin jolastu gaitzake eta pixkanaka espazioan eta bikoteen artean harremanak eraikitzen joan. Arnasketak ikastetxeen topaketa-joko honetan lagun diezazake.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

groove

Itsaso A. Cano (2021)

«Entzulea mugimenduan jartzen duten patroi erritmikoetatik sortzen den lehen mugimendu horretara garamatzanaren sotiltasunean sakondu nahi dut, ondoren bertatik sortzen den hizkuntza behatu eta material horrekin zer bide hartu erabakitzeko»

'Groove' -ren itzulpena 10 minutuko hiru jarraibidetan egituratzen da, bata bestearen atzetik, erritmo jakin batekin eta idazkerarekin mugitzen diren barneko sentsazioak aztertzeko. Itxaso Canok bere laborategian azaldu zuen bezala, «Norberaren behaketa, nire gorputzak keinu errepi-kakor honetan egiten duena? Zer gertatzen ari da benetan?» barne bilaketa bat da, lupa batekin bezala.

soinua, denbora eta paper orri bat.

30-45 min

Groove,
©Gari Otamendi
(2021)

A jarraibidea (10min.)

Musikarekin egin beharrekoa.

Aukeratu gustuko duzun musika eta mugitzera animatzen zaituena. Jarraitu musikaren erritmoari eta begiratu zein eredu erritmiko agertzen diren mugitzen zarenean. Saioaren ondoren, idatzi edo marraztu paper batean errepikatu dituzun 3 mugimenduri buruzko gogoetak. Zer sentitzen duzu?

.....

B jarraibidea (10 min.)

Musikarekin eta begiak itxita egin behar da.

Errepikatu A jarraibidea begiak itxita, eta zentratu pauta horretan aurkitu dituzun mugimenduak behin eta berriz errepikatzen. Saioaren ondoren, aukeratu mugimenduetako bat eta

.....

- bere eredu erritmikoa eta deskribatu Wikipedia balitz bezala. Mugimendu horri Groove deituko zaio hemendik aurrera, eta haren fitxak eremu hauek izan ditzake:

Izena:

- *Deskribapena: (idatzia, marrazki bat edo bien konbinazio bat izan daiteke)*

.....

C jarraibidea (10min.)

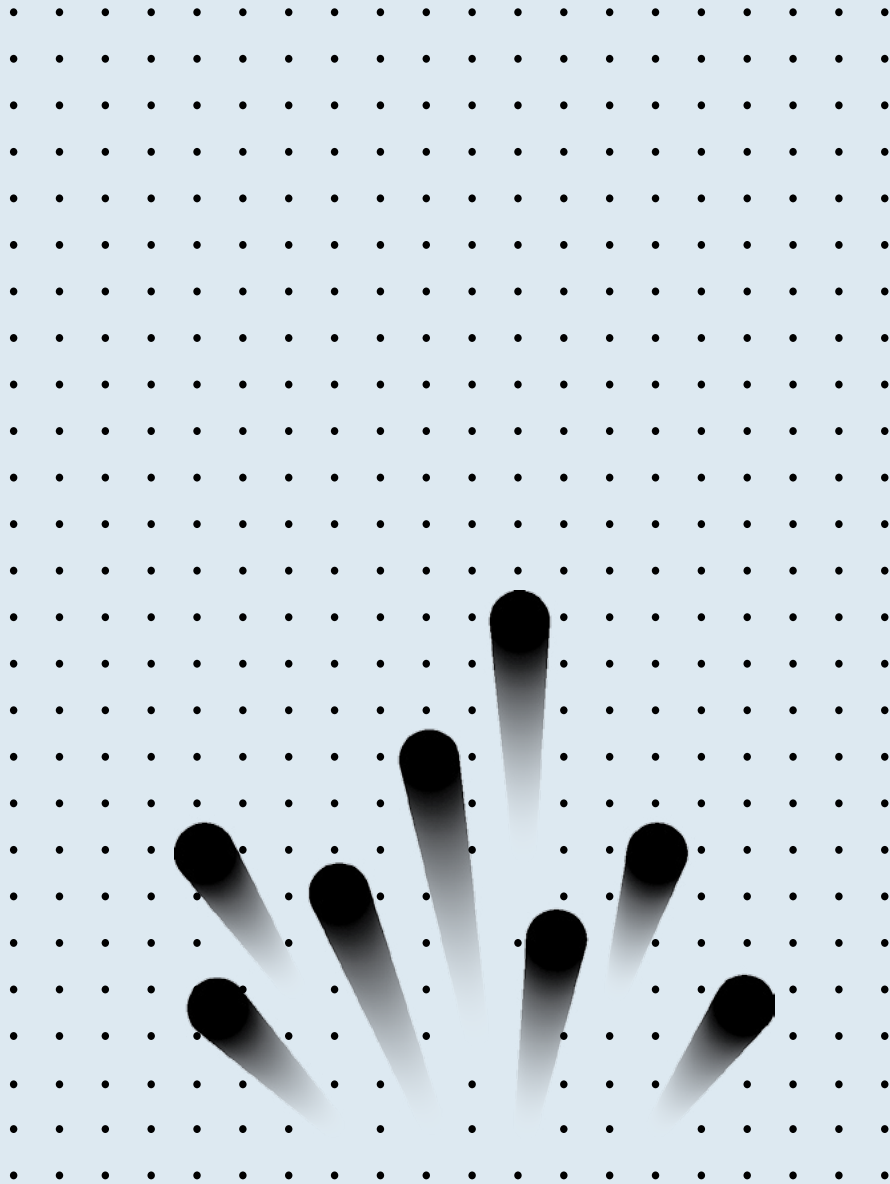
- Musikarekin egin beharrekoa. Oraingoan, aukeratu aurretik aurkitu dituzunen groove bat eta musika bat. Amaitzen denean, isilik, grooveak jarraitzen du. Begiak ireki eta itxi ditzakezu.
- Groovea galtzen edo hondatzen hasten dela ikusten baduzu, gelditu eta berrito has zaitezke.

.....

sorkuntza koreografikoa bultzatzen dugu

socios

dantzaz

malandain
ballet | biarritz

f FUNDACION
BALUARTE
FUNDAZIOA

**dantza
gunea**

TABAKALERA

TEATRO ANTZOKIA
PRINCIPAL!
VITORIA-GASTEIZ

proyecto financiado por

• **EUROREGION
EUROESKUALDEA
EUROREGION**
PROVINCIAS INGULTERRA • EUZKADI • NAVARRA
AKITIOA • BERRIO • EUZKADI • NAVARRA
EUIEVA • BARRIO • EUZKADI • NAVARRA

atalak

IKERKETA KOREOGRAFIKOKO
MUGAZ HARANDIKO SAREA
RED TRANSFRONTERIZA DE
INVESTIGACIÓN COREOGRÁFICA
RÉSEAU TRANSFRONTALIER DE
RECHERCHE CHORÉGRAPHIQUE

atalak

IKERKETA KOREOGRAFIKOKO
MUGAZ HARAINDIKO SAREA

RED TRANSFRONTERIZA DE
INVESTIGACIÓN COREOGRÁFICA

RÉSEAU TRANSFRONTALIER DE
RECHERCHE CHORÉGRAPHIQUE

• **EURORÉGION
EUROESKUALDEA
EURORREGIÓN**

NOUVELLE-AQUITAINE • EUSKADI • NAVARRE
AKITANIA • BERRIA • EUSKADI • NAVARRA
NUEVA AQUITANIA • EUSKADI • NAVARRA